

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 32.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1915.

Leto XXVIII.

Pogled na Balkan.

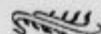
Našim sovražnikom se zdaj ne godi dobro. Če bo Lah s to hitrico prodiral, katero kaže minolih deset tednov, bo pač res šele četrti rod sedanjih vojskovalcev prilezel v Trst. Tudi Rus se nima s čim hvaliti. Od Karpatov, z ogrske zemlje, se umika daleč v notranjost svoje države; premišljeno in s čudovito naglico pa za njim naša in nemška armada.

Celi svet se pogovarja o teh dogodkih in povsod se čudijo, kaj premore združena, organizirana moč. Ko je Lah vzdignil svoje kopito, se je splošno mislilo, da se Avstriji ne da več pomagati, da bo gotovo razbita in razkosana. Takrat so tudi Rusi, Angleži in Francozi z največjo silo pritisnili na balkanske države, češ da morajo z njimi. Danes se je pa sreče kolo obrnilo in tudi tisti, kateri drže v srcu z našimi sovražniki, so vedno bolj tiho. Zupanje do svojih prijateljev jim polagoma gine in tako je mogoče pričakovati, da se tam nevarnost za nas končno uduši.

V tem oziru nam je pravzaprav tudi Lah nehote pomagal. Za svojo nezvestobo je zahteval že naprej zagotovilo, da bo tudi leva obal Jadranskega morja njegova. Dalmacijo in Albanijo si je izgovoril, seveda od tistih, kateri teh dežel še imeli niso. Rus se mu je vdal in od takrat je jela lesti na Balkanu marsikomu mrena z oči. Srb hoče poti do morja; velikosrbske države, po kateri hrepeni, brez Bosne in Hercegovine in brez Dalmacije ne more biti. Vse njegove upe mu pa podira laški pohlep po Jadranskem morju, zapečaten in potrjen po Rusih. Tudi Grk, ki hoče imeti zase južno Albanijo, je poln srda, ko vidi, kako sedi Lah že v Valoni, od koder meri seveda še naprej po albanski zemlji. Albanija je zdaj prav posebnega pomena za nas in sicer lahko rečemo, da zdaj, ko se je izkazalo, da je samostojna Albanija

nemogoča, še mnogo bolj, nego prej.

O Romuniji se je mnogo pisalo, da bo z Lahí vred udarila. Nekaj časa se je res obnašala, kot bi bil svet od nje odvisen. Toda tudi v tem oziru se je zadnji čas mnogo izpremenilo. Ljudstvo trpi mnogo tam, četudi ni vojske. Vojaške priprave so požrle stotine milijonov; trgovina je pa zastala in denarja ni od nikoder. Letina je dobra, toda kaj pomaga, če ne gre blago naprej. Veleposesniki in kmetje, ki imajo še lanske pšenice ogromne množine (pravijo do 80.000 vagonov) nimajo letošnje letine kam spraviti. Manjka jim denarja in zato pritisakajo z vso silo, naj jim vlada odpre pot za žitno trgovino. Angleži in Francozi jim v soglasju z Rusi obetajo, da pokupijo vse, kar imajo, toda za to zahtevajo, da stopijo takoj z njimi v zvezi v vojsko. Naša in nemška država pa tega ne zahtevata, marveč le to, naj ostane Romunija do konca popolnoma nepristranska. Kdor pogleda na karto, vidi brž, da je pot za žito pravzaprav odprta le v Avstrijo preko Sedmograške in Bukovine. Donava je s srbskimi minami zaprta, pot preko Rusije je pa strašno dolga do Angleške. Odločiti se bo moralo kmalu.

Zakaj še na Brezje?

Cesarjev dan na Brezjah (17. avgusta) bo ne le zahvalni dan, ampak obenem tudi prošnji dan. Zahvalili bomo Boga in Marijo za vse mogočno varstvo v tej strašni voj-

ski, za vso pomoč in vso tolažbo; a koliko je še, za kar nam bo prositi in moliti!

Spominjali se bomo cesarja na starodavnem habsburškem prestolu, ki je po tolikerih bridkosti življenja — ustrelili so mu brata, ubili sina, zaklali ženo, umorili stričnika prestolonaslednika — moral doživeti še najstrašnejšo vojsko, ki jo je kdaj videl svet! Hotel je mir, a učakal grozno morijo svetovne vojske. Naj bi mu bilo dano, da zamenja meč z blaženo oljično mladiko!

Spominjali se bomo našega prestolonaslednika, ki je snoval načrte za mogočno in srečno Avstrijo, pravično in dobro vsem narodom, vsem deželam, vsem stanovom, a ga je zadela morilna krogla, preden je mogel gledati uresničenje svojih želj.

Spominjali se bomo tudi sedanjega prestolonaslednika, naj bi mu Bog, kakor je pisano v Modrostnih bukvah (9, 10—14), »poslal s svojih svetih nebes in s sedeža svojega veličastva modrost, da bo z njim in delala z njim, da ga bo vodila v njegovih delih in varovala s svojo močjo, da bo kdaj pravično vladal svoje ljudstvo in da bo vreden prestola svojih očetov.«

Molili bomo za svoje drage na krvavih bojnih poljanah, da bi jih varovala Kraljica vojnih trum, da bi jih vodila od zmage do zmage in da bi jih po srečno končani vojski srečno pripeljala nazaj v domače kraje, k hrepenečim družinicam, k materam, ženam, sinovom in hčerkam, k nedolžnim otročičem. Če pa je sveta božja volja, da jih ne bo več, oh prosili bomo Mater sedem žalosti, naj bo ona z nami, da bi mogli tedaj vdano moliti: Oče naš, ki si v nebesih, zгоди se tvoja volja! Samo srečna naj bo njihova smrt, smrt v zvestem izpolnjevanju dolžnosti! Naš varih, naš oče pa bodi ti, naš Bog!

Molili bomo za može in mladeniče, ki že leže v tuji zemlji. Srečni, saj so padli za domovino! Očistilo jih je junaško prenašanje vsega bojnege trpljenja boli, kakor bi jih mogla očistiti trud in delo doma. Če pa kaj še ni zadoščeno božji pravici, naj to nadomeste naše molitve!

Molili bomo za vse onemogle vojake, za vdovele žene, za zapuščene sirote, naj jim Bog daje moči in tolažbe, naj jim odpira dobrih src, naj vzbuja med nami veliko krščansko usmiljenje, ki naj jim lajša trpljenje in slajša življenje!

Kako bi pozabili v svojih prošnjah moliti za srečno zmago in skorajšnji mir! Združili bomo svoje molitve z neprestanimi molitvami sv. Očeta, da bi že prišel tako zaželjeni blaženi mir.

A ko bo mir, kaj potem? Tedaj se bo Avstrija nanovo presnavljala, tedaj se bodo merile pravice narodom, tedaj se bodo preurejevale vse notranje in vnanje razmere. To bo velik čas in Bog daj Avstriji za tisti veliki čas velikih mož! Ne mož, ki bi jim bila pravica sila in število; ne mož, ki bi bili prevzeti le od narodnih sebičnih predsodkov; ne mož, ki bi brez poznanja ljudske duše samovoljno ukrepali po svoji glavi; ampak mož, ki bi imeli pred očmi Boga in pravico, Avstrijo in nje potrebe, narode in njih posebnosti. V Avstriji ne more in ne sme gospodovati en narod, ki

bi mu bi mu drugi robotali; Avstrija mora biti kot velika narodna družina, kjer so si vsi narodi bratje, z enakimi dolžnostmi in enakimi pravicami, drug na drugega navezani, drug z drugim tekmujoči v vsem, kar je dobrega in lepega, drug drugemu opora in pomoč; vsi pa, Nemeč in Čeh, Slovenec in Italijan, Oger in Hrvat zvesti in vdani eni Avstriji in enemu vladarju na habsburškem prestolu!

Mi Slovenci smo majhen narod, a željni kakor kdo drugi, omike in napredka, zato pa tudi pravice in svobode. Naša usoda se bo v tej vojski in po tej vojski še posebej odločila! Zato moramo mi še prav posebej moliti, da bi nam prinesla ta vojska srečno prihodnost.

Moliti moramo, da bi ostale slovenske dežele združene. Naj Bog ne dopusti, da bi nas trgali in delili še bolj! Če nas že tako ni veliko, kaj bi bilo z nami, če bi nas bilo nekaj tu, nekaj tam? Kaj bi bilo z našim združništvom in gospodarstvom, kaj z našimi organizacijami, kaj z našo družbo sv. Mohorja, z našimi časopisi, kaj z našimi šolami, kaj sploh z našim govorom in jezikom, našo slovensko narodnostjo? Če vsak narod ljubi svoj materni jezik, svoje šege in navade, svoje edinstvo in svoj napredek, kdo bi nam zameril, če tudi mi hočemo biti in ostati Slovenci? Če bi si želeli izprememb, bi si le želeli, da bi se mogli še bolj združiti in zediniti, in da bi se nam mogli pridružiti še tisti Slovenci, ki so zdaj še zunaj naše države (zlasti beneški Slovenci). Naj bi nas Avstrija združila!

Moliti moramo, da bi se nam odmerile v prihodnji Avstriji tiste pravice, ki nam gredo. Naj bi se mogli svobodno razvijati pod svobodnim božjim solncem, zvesti Bogu in zvesti Avstriji. Mi vemo, da bodo naši voditelji vse storili, kar je v njih močeh, da nam pribore te pravice, a vemo tudi, da vsega ne zmorejo in da je silno veliko na tem, kakšni bodo tisti možje, ki bodo svetovali cesarju, ki bodo snovali načrte, ki bodo imeli tedaj oblast v rokah. Če ne bodo ti možje pravi Avstrijani, pravični in pošteni, recimo kar kratko, če ne bodo resnično krščanski možje, bi si mogli od njih malo prida obetati. Zato pa molimo, da bi Bog, ki vodi tudi misli kraljev in oblastnikov, vse prav obrnil in naravnal.

Moliti pa moramo tudi, da bi mi sami ostali, kar smo bili, vrl in veren Marijin narod, čist in pošten, trezen in zmeren, delaven in priden, zložen in edin. Le tak ima majhen narod srečno prihodnost. Še bolj bomo morali zatirati pijanstvo in ponočnjaštvo, še pogumneje se bomo morali upirati vsemu brezverstvu in brezboštvu, še bolj se bomo morali učiti in uriti v pametnem gospodarstvu in gospodinjstvu. Tako bo naš narod napredoval in veselo tekmoval z drugimi narodi, ne bo se mu bati, da bi ga drugi izpodrinili in prehiteli. Za vse to pa vemo, da potrebujemo božje pomoči, sami nimamo ne tistega spoznanja, ne tiste volje, da bi vse prav ugenili in storili. To se pravi: delati moramo, a moramo tudi moliti.

Na Brezje tedaj, ko se odločujejo za Avstrijo in za nas tako resne in velike reči! Naj izprosi sveta Mati božja, da izide iz te

vojske mogočna, pravična in srečna — krščanska Avstrija, in v tej Avstriji da učakamo tudi Slovenci lepših in srečnejših dni!

S pomočjo stroja.

Stroj je provzročil velikanski preobrat na gospodarskem polju. Da bo svojo gigantsko močjo in s svojo silno hitrostjo ustvarjal čuda tudi na bojiščih, je bilo sicer pričakovati, a ne v toliki meri, kot se to godi v sedanji velikanski borbi.

Silovite armade si stoje nasproti. Bojna črta, ki presega 500 km, se nam zdi že nekaj navadnega; brodovja pokrivajo cela morja ter zapirajo obsežna ozemlja; in kakor da bi ne imeli več prostora na brezmejnih morskih planjavah, se potaplja pod morski čolni za hip pod gladino, da izstrele pogubonosne svedre v sovražne drenavite, in se potem na drugem varnem prostoru pokažejo zopet na površju.

Kdo je vse to omogočil? Človeški um s pomočjo železnega stroja. Vlak na vlak se je podil proti sovražni meji, ko je napočil glas, ki je klical na brambo; in že čez par dni so si stale nepregledne množice vojaštva nasproti. In kako si zna stroj pomagati, kako dvigniti svojo silo, kadar se mudil! Malo skokov — pa je na jugu, malo ognja, pa je na severu ali zahodu, tako da je prav resnično, kar je nedavno izjavil neki general: »Danes v vojski ni odločilna noga, ampak lokomotiva.«

In kdo je, ki danes oskrbuje neštete množice in jih zalaga z živežem, z municijo in z vsemi potrebščinami? Stroj vodi sopihajoč nepregledne vlake, obložene z vsem potrebnim blagom, do vojaških stanišč. Med temi vlaki vidiš tudi bolniške vlake in take s kopečnicami. V bližino in sredino bojnih tabarov pa raznašajo potrebščine železni vozovi, ki drče po bliskovito brez konj naprej, zato jih imenujejo »samodrčec« — avtomobile. Tudi kuhinja pride na kolesih za vojaki. Ta stroj je vojakom najbolj priljubljen, bolj še kot mogočni kanoni, zato ga imenujejo »golaška-kanon«.

Na samodrčih se donša med množico na bojiščih in strelskih jarkih »pošta«. 600 takih junaških vozov ima na razpolago vojna pošta, ki je znana pod imenom »Feldpost«. Kaj vse zmora ta urad, koliko dela ima na glavi, je razvidno iz števil, ki presegajo milijone. Na glavno zbirališče pride vsak dan do osem milijonov pošiljatev, ki so namenjeni vojaščinam, in okrog dva milijona pisem v domovino. Poleg tega mora pa še oskrbeti do 300.000 medsebojnih vojnih sporočil in oklicev.

Tudi verstvenim potrebam je prišel stroj na pomoč; oskrbeli so se tuintam samodrči s popolno kapelico, ki so jih dali v uporabo vojnim kurantom. Stroj pomaga pa tudi posameznim vojakom. Za siplje smrtonosne svinčeneke z rojih na sovražnika. Komu ni

znana vsaj po imenu takozvana »strojna puška«, ki požanje v malo trenutkih cele vrste vojakov, če pridejo v njeno okrožje. Glavno besedo pa ima v sedanjem boju kanon, pa naj se imenuje havbica, ali možnar, ali pa velike motorne cevi. Kanon navadno prvi zagode za bojni ples, ga podpira in navadno tudi konča.

Vsi kanoni od najmanjšega pa do 42 cm možnarja so — rekel bi — umetnine sedanje tehnike, naravnost pravi precezijski stroji. Se celo raznovrstno streljivo, granate in šrapneli, ročne granate in mine so premeteno sestavljeni stroji v malem.

Strašno morilno orodje in orožje, ki je sedanja vojska z njim presenetila svet: avstrijske motorne baterije in nemške obsežne možnarske baterije, so tako velikanski strahovi, da je zanje treba posebnih strojev, drugače bi jih ne mogli s kraja premakniti. Človeška moč in vprega konj bi nič ne izdala. Posamezne naboje teh velikanov dovažajo na nalašč za to zgrajenih vozičkah. Vojaki artiljeristi niso vselej zadovoljni, da pošiljajo železno točo ure in ure daleč v sovražne roje, marveč zasedejo oklopni vlak, pa se zapode z mrzlično naglostjo in s potrebno opreznostjo na ogrožene kraje, kjer otvorijo peklenški ogenj v neposredni bližini sovražnika.

Železni morski velikani so oboroženi s topovi razne velikosti in kalibra. Torpedovke in podmorske ladje pa nosijo v svojem okrilju strelno pripravo, ki je tako umno sestavljena, da si navaden človek tega niti predočevati ne more. Zato zamore en sam podmorski strel iz take ladjice pogrezniti in ugonobiti v par minutah najmodernejšo in najmočnejšo bojno ladjo.

In če slednjič obrnemo pogled v višave, vidimo, da se tudi ondi gibljejo prožno in vitko, kakor orli velikani, zračni stroji, zračna letala, aeroplani, železni golobi, eno- in dvokrovniki, ki ogrožajo — žal v nasprotju z vsemi naravnimi zakoni in proti vsemu mednarodnemu pravu — celo življenje mirnih, neoboroženih prebivalcev v vojnem ozemlju. Zrakoplovci so drzni bojovníki, ki mečejo morilne pozdrave na utrjena mesta, na važna prometna sredstva, zraven pa opazujejo gibanje sovražnih čet ter določajo in kažejo smer daleč v ozadju postavljenim težkim havbicam in njih voditeljem, ki sovražnika ne vidijo in ga videti ne morejo, ker so večinoma postavljeni kje zadaj za hribom ali v varnem kritju. Ako prileti strel iz nasprotnega tabora, pa artiljeristi ne vedo, kje je skrito sovražnikovo topništvo, se dvigne takoj letalec, da izvoha skrivališče sovražnega ognja ter določi razdaljo in smer in druge neobhodno potrebne podatke za skrite strelce.

Z raznimi pripravami za svetlobna znamenja dobivajo vojaki zanesljiva poročila sto in še več kilometrov daleč. Ako se pa hoče sovražnik priplaziti in pripraviti na nočni napad v varstvu

črne noči, začne žaromet s svojim hvaležnim delom ter izpremeni nočno črnino v blestečo dnevno svetlobo.

Še bolj nego oko, se poslužuje v vojskinem času strojev in aparatov vojakovo uho. Povsod, kjer se prične vojno vrvenje, se takoj nastani tudi brzojavni in telefonski oddelek, ki razpenja, nemeneč se za sovražno obstreljevanje, po vsem ogroženem okrožju, telefonske žice ter postavlja aparate. Če je bojna črta še tako obsežna, glavni vojskovodja je takoj v zvezi z žično pripravo z vsem važnejšimi oddelki svojih čet, da izve važna poročila ter daje potrebna povelja. Napeljava poljskega telefona je neobhodno potrebna naprava v sedanjih tako obsežnih bojih, je predpogoj za uspešno vojskovanje. Svoj čas je moral vojskovodja opazovati potek bojev s kakega vzvišenega prostora ter je sprejemal poročila po brzojezdcih, zdaj pa sedi poleg zemljevidov ob telefonski žici ter mirno in brez strahu presoja, poveljuje, dela načrte in odreja, kar je potrebno.

Vse to in še mnogo drugega dokazuje, da je sedanja vojska — vojska stroja. Koliko strojev je bilo pa potrebnih, da se je vse to izvršilo, kar se rabi na vojski!

S tem pa ni rečeno, da človek v sedanjih vojski manj dela, ali manj trpi kot nekoč. Uprav obratno. Za vodstvo in porabo teh strojev je treba premnogo vaje, spretnosti, prisotnosti duha, neustrašenosti, naglice in navadno tudi junaštva in srčnosti. Moštvo, ki hladnokrvno za primernim kritjem čaka sovražna krdela ali trope konjeništa, mora imeti lepo mero junaštva in mirne krvi. Ti ljudje so junaki. Kapitan signalnega krmila v podmorskem čolnu, ki preži v stalni smrtni nevarnosti z železno potrpežljivostjo na ugoden trenutek, da izstrelji v pravem času vrtalo; letalec, ki napravlja visoko v zraku, obstreljevan od nevarnih šrapnelov, zanimive obrise, daje znamenja, zraven pa se morda še bori s sovražnim letalom; pionir, ki obstreljevan polaga podzemne mine, pa je sam v nevarnosti, da ga raztržejo nasprotnikove zemeljske pošasti — ali niso vsi ti pravi junaki, ki zaslužijo občudovanje!

Vse te številne priprave, vse to umetniško orožje je — žal — namenjeno pokončavanju in uničevanju nena-domestnih vrednot. Toda tudi tu se treba tolažiti z mislijo, da je pokončanje dostikrat pot k novemu življenju, saj se to kaže že sedaj na gospodarskem, socialnem, političnem in verstvenem torišču. Jasno je, da vsemodri in dobrotljivi Bog ni brez vzroka in brez posebnega namena vzel v roke krvave šibe. Naj bi čimprej izšlo solnce miru, čigar žarki naj bi pospešili sad sedanje hude šibe v blagor človeštva in v čast božjega Stvarnika!

Pregled po svetu.

Zavezniki med seboj. Kadar slabo gre, skušajo ljudje zvrniti krivdo drug na drugega. To nas uči že zgodba o Adamovem grchu. Tudi zavezniki se na tihem med seboj že kampljajo. V Parizu in Londonu godrnjajo nad Italijo, ker se še vedno ni odločila, da bi sodelovala pri Dardanelah. Ruski poslanik v Rimu (pl. Giers) pa očita Sonninu, da ima Rusija veliko škodo, ker so se izjalovili načrti Italijanov ob Soči.

Kaj to pomeni? V srbski skupščini je opozicija vprizorila velik vihar proti Rusiji in proti Pasiću, ker je zahtevala Rusija, naj se izprazni Drač. Pasić je namreč pozikal opravičevati sporazum štirih in osobito Srbijo, kar je povzročilo v opoziciji vihar. Voditelji vseh opozicionalnih strank so po seji sklicali posvet, kjer so razpravljali o položaju Srbije in o dogodkih v skupščini. Pasiću so očitali, da je spravil Srbijo na rob propada in so zahtevali, naj odstopi. Vsi so odklanjali z ogorčenjem zahtevo Rusije, naj odstopi Srbija Bolgariji macedonsko ozemlje.

Ruski državni zbor. V kritičnih dneh so se sešli ruski državniki, da sprejmejo državne predloge, ki se tičejo vojske. Ministrski predsednik Goremkyn je poudarjal, da Rusi v primeri z naporu sovražnikovimi niso bili dovolj pripravljeni, in da je sedaj treba napeti vse sile naroda. Posvetovati se je treba o sredstvih, kako naj se sovražnik premağa. Vlada je odločena, tako je zatrjeval ta mož, da doprinese vse žrtve.

Rusi zopet obljubujejo. Kadar jim trda prede, postanejo bolj mehki. O takozvanem »poljskem vprašanju« je govoril v ruski dumi Goremkyn tudi tole: Poljski narod, ki je viteški, plemenit, zvest in hraber, zasluzi neomejeno spoštovanje. Danes mi je car naročil izjaviti, da je Nj. Veličanstvo ukazalo ministrskemu svetu izdelati zakonske načrte, ki dajejo Poljakom po vojni pravico, da svobodno razvijejo svoje narodno, socialno in gospodarsko življenje na temelju avtonomije pod žezlom ruskega carja. S Poljaki so tudi druge narodnosti velike Rusije izpričale svojo zvestobo domovini. Zato mora biti naša politika prešinjena od načela nepristranosti in dobrohotnosti proti vsem ruskim državljanom brez razlike narodnosti, vere in jezika. Združimo se v skupnem naporu, h kateremu nas kliče car. Vlada je trdno prepričana, da bo zmaga preje ali kasneje naša. (Ploskanje.) To vero ima cela Rusija. Bodite edini v edinem programu naše zmage! (Ploskanje na vseh straneh.)

Sodba o naši brambi v Primorju. — »Frankfurter Zeitung« je natančno opisala vse boje ob Soči in končala ta opis s sledečimi besedami: Na veliko zasnovana ofenziva Italijanov se je ponesrečila. Gorica, ključ črte in vrat k cestam v Ljubljano in v Trst je trdno v rokah braniteljev, ki jih je treba slaviti z opravičenim ponosom kot zveste čuvaje monarhije. Tudi če bi Italijani v bodočih bojih dosegli kak napredek, ne bo pomenjalo končne zmage. Avstrijci so izvrstno porabili čas politično-diplomatičnih pogajanj, da utrde svoje

obrambne črte ob Soči! Ako bi Italijani hoteli poslati pomoči na Dardanele ali celo v Francijo, bi morali svojo ofenzivo proti Avstriji izpromeniti v defenzivo...

Svetovna vojska.

Šest trdnjav v štirinajstih dneh! — Rusi izgubili zaporedoma trdnjave: Ostrolenko, Pultusk, Rošan, Lomže; in sedaj na en dan Varšavo in Ivangorod. — Novo-Georgijewsk se daje. — Narevske čete in naša armada med Vislo in Bugom z vso silo naprej! — Ogenj na doberdobsko planoto ne peneha. Italijani dosledno odbiti. — Italijanski čoln-potapljač torpediran in uničen. — Zrakoplov „Citta di Jesi“ Italijanom sestreljen.

12 mesecev svetovne vojske! Kako hitro se to izreče ali zapiše. Pa koliko težke vrbine imajo te besede! Kajti ob njih čujemo teči potoke krvi, vidimo nebroj solza, potrlih src, razpršenih družin, uničenih domov, poteptanih in razrvanih vinogradov, niiv in travnikov.

To in še marsikako drugo gorje navdaja čuteče srce z globoko žalostjo. Toda bodimo pravični! Tudi marsikaj tolažilnega nam je vsepravični Bog naklonil v preteklem bojnem letu. Govorili bi lahko o koristih v socialnem, gospodarskem, narodnostnem, političnem oziru, predvsem pa o zmagi verske misli, o нравstveni preroditvi evropskih narodov. Koliko jih je, ki so se zopet oklenili Boga, koliko, ki so zopet jeli moliti ter raztrgali vezi starih grešnih spon! Res jih je še dokaj takih, ki jih ne zmodri ne stiska, ne lakota, ne grmenje topov, ter so kljub vsem opominom božjega usmiljenja trdi in neobčutljivi; toda nasplošno moramo pa biti Bogu hvaležni za ta razveselilni preobrat v verstvenem oziru, hvaležni pa tudi zato, ker se nam vojska pod močnim božjim varstvom na dobro obrača.

Danes po dobrem letu besnečega vojnega viharja nismo le močni in edini na znotraj, marveč tudi zunaj na bojiščih se naša stvar prav dobro sponaša. Srbi se ne ganejo, Judež, naš bivši zaveznik, je kljub strahovitemu napanjanju skoraj omagal; naš najnevarnejši protivnik, ki je preko Galicije hotel vdreti na Dunaj in Budimpešto, pa dobiva batine, da ga celo zavezniški pomilujejo. Ako bo šlo tako naprej, potem nam je končna zmagaja zagotovljena.

Toda kdaj bo pa konec tega klanja, to, to nas zanima.

Mi ne vemo, pa tudi noben drug ne, kot ta, ki je nad nami, ki kraljuje nad zvezdami. Po človeško soditi, bi to-le rekli: Ako se posreči, da sedaj Rusa popolnoma uženemo, ali ga vsaj toliko potlačimo, da se letos ne bo mogel kaj prida ganiti, potem bomo z Italijani in Francozi — tako upamo — do zime tudi opravili; drugače

se utegne pa še zavleči, kajti težko je pričakovati, da bi se kakera izmed vojskujočih se držav vdala, če se brezpogojno ne bo morala.

Molimo tudi vnaprej k Bogu, ki vlada in vodi usodo narodov, pa tudi posameznikov, ter more tek vojske lahko zasukati, da nam bo napočil zaželjeni glas miru prej, nege mislimo.

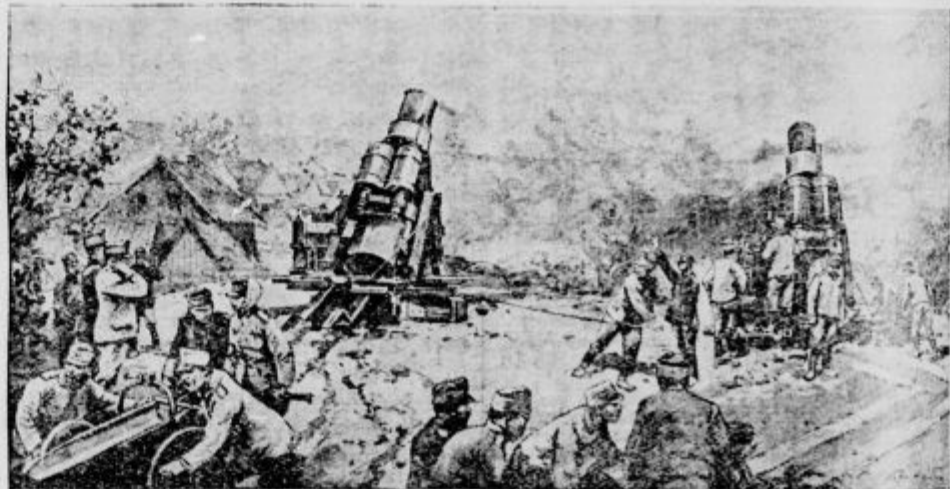
RUSKO BOJIŠČE.

V Varšavi in Ivangorodu niso več Rusi gospodarji. Najboljša podlaga, da bi se mogel skleniti mir z Rusom, — to se je že davno govorilo — bo takrat, kadar bo Varšava padla. To se je zdaj zgodilo. Varšavo so dne 4. avgusta zasedle nemške čete po hudih bojih z zadnjimi ruskimi četami, ki so se vztrajno upirale, preden so se umaknile. Isti dan je padla tudi druga velika trdnjava: Ivangorod; zavzele so jo avstro-ogrške čete generala Köves pod vrhovnim poveljstvom generala Woyrscha. Te čete so malo poprci zapadno od Ivangoroda ujele 2300 Rusov ter uplenile 32 večinoma težkih topov. Težava je bila s prehodom na vzhodno stran široke in tačas narastle Visle. Z zvijačo so zmotili ruske opazovalce, ki so

naslednji noči zunanjo in notranjo črto varšavskih utrd, kjer so se ruske zadnje čete trdovratno upirale. Ko so mesto zasedle zmagovalne čete, so Rusi iz predmestja Prage onkraj (na vzhodnem bregu Visle) še vedno streljali in sicer na stari del mesta, kjer je grad poljskih kraljev, najbrž iz jeze, ker je mogočna ograja, ki naj bi varovala vhod v notranjo Rusijo — v rokah zaveznikov. Rusi so se ponajveč umaknili v bližnjo trdnjavo Brest-Litovsk ki je pa deloma že tudi ogrožena. — V nedeljo, 8. avgusta, so bile naše čete že na vzhodnem bregu Visle, v varšavskem predmestju — Praga.

Padec Varšave so po vseh avstrijskih kronovinah primerno in z največjo radostjo slavili. Ljubljana je bila tri dni v prazničnem odelu. — Nasproti pa je zavlada velikanska potrtost v Italiji in na Francoskem. Poprej jim je bila Varšava nepremagljiva trdnjava, kakršne ni izlepa drugod; sedaj pa pišejo, da ta izguba za Rusijo nima bogve kaj pomena.

Po padcu Varšave in Ivangoroda, Ruske čete so bežale iz Varšave z vsem, kar so mogle odpeljati, proti trdnjavi Brest-Litovsk. Sedaj se bijejo boji za vzhodne bregove Visle pri Varšavi, kakor tudi pri

Avstrijski možnarji pred Ivangorodom.

osredotočili svojo moč na kraj, kjer so se naši samo na videz pripravljali da napravijo pontonski most čez Vislo. Med to zvijačo so pa v naglici in sicer v 36. urah neopazani na dveh drugih krajih premostili široko reko ter udrli Rusom za hrbet, kar je pospešilo padec Ivangoroda. Most, ki so ga napravili pionirji čez Vislo pri Tomaševu, je dolg čez 3 km.

Hudi udarci so to za Rusijo! En dan padeta dve najkrepkejši trdnjavi. Duma zboruje, pa dobiva tako grenka poročila z bojišča. Je pač težko delati si še »korajžo« ob takih polomih ter to »korajžo« prenesti še v ljudstvo.

Varšava in Ivangorod. Varšava je središče in glavno mesto Rusko-Poljske ob Visli. Mesto je utrjeno ter se šteje kot trdnjava prve vrste z 19. forti. Prebivalcev šteje skupno z garnizijo 855.000. — Ivangorod je trdnjava druge vrste ter leži ob izlivu Wieprza v Vislo.

Za Varšavo je bilo treba jeklenege ognja. Armada princa Leopolda Bavarskega je predrla s svojo silo dne 3. avgusta in v

Ivangorodu. — Južno od Lomže na bojni črti vzhodno od reke Nareve napredujejo nemške čete dalje. Enako nadaljuje zasledovalne boje tudi pl. Mackensenova armada, ki je med Vislo in Bugom dosegla že mesto Savin severno od Holma. V tem ozemlju je bilo ujetih 6000 Rusov. Kakor je iz tega posneti, je cilj naših zveznih moči trdnjava Brest-Litovsk. Če se bodo Rusi ob Varšavi in niže doli dolgo obotavljali, se utegnejo zaplesti v neljubo past. — V Ivangorodu so Rusi pustili velikanske zaloge moke.

Na skrajnem levem krilu se Nemci bližajo pristanišču Rigí ter krožijo okoli trdnjave Kowno.

Kaj je krivo, da je padla Varšava? Major Barath pravi: Da so se Rusi umaknili iz Varšave, ni krivo pomanjkanje streliva, ali vojakov, marveč razbita strategija velikega kneza in drugih vojskovodij in pa razdrapana disciplina (pokorščina) ruske armade.

Trdnjava I. vrste Novo-Georgijewsk ob izlivu reke Bug v Vislo se daje in bo

gotovo že v rokah nemških čet, ko bo ta številka »Domoljuba« dotiskana.

Med Vislo in Bugom. Tu se Rusi tudi umikajo, a tudi upirajo. Severno od Cholma in Dubienke, ki leži ob reki Bug, so se dne 3. avgusta močno spoprijeli, a sovražnik ni mogel vzdržati. Ruske vrste so bile predrte; ujetih je bilo pri tem 8000 mož.

Šest trnjav padlo tekom dobrih 10 dni. Rusi so izgubili v kratkem času šest močnih trdnjaviških postojank: Lomžo, Ostrolenko, Pultusk, Rožan, Varšavo in Ivanгород.

Junaki pred Ivanгородom. Iz bojev za trdnjavo se tole sporoča: 1. avgusta ob pol 6. uri zjutraj je pričelo iz več kakor 60 topov, med njimi tudi najtežji, obstreljevati postojanko, ki so jo zgradili Rusi umetno v osmih nadstropjih. Utrdbe so bile betonirane. Naši topovi so grmeli do 9. ure. Granate so rusko postojanko popolnoma razrušile, a sovražnik se ni umaknil niti za ped zemlje. Ob 9. uri se je pričel naskok z bajonetom. Pešpolk št. 50, v katerem služijo večinoma Rumunci, je prodiral z nevdržljivo silo proti sovražnikovim jarkom. Napadalci so vdrlí skozi vrzeli, ki jih je artiljerija uvrstala v žične ograje in so po dvehurnem poblížnem boju zasedli postojanko. Na stotine ruskih mrličev je ležalo v jarkih. Naše izgube so primeroma jako nizke. Zgledna hrabrost Rumuncev je končno razblinila bajke trosporazumnega časopisja o naših rumunskih vojaki.

Junaki pri Dnjestru. Švicarski vojaški atašé major Trauter je bil navzoč, ko je 7. pešpolk prekorčil Dnjester. O tem piše v »Baseler Nachrichten«: »Vztrajanje koroskega pešpolka št. 7 v najtočnejše zadevajočem, ob celi črti škoppečem, težkem ruskem šrapnelskem ognju, potem ko je prebredel Dnjester pri Horodenki in splezal po strmem onostranskem pobočju navzgor do postojanke za naskok brez vsakega kritja, je najlepši primer vojaške hrabrosti, ki sem ga doslej doživel na bojišču.« Podmaršal grof Schönburg je polku v pismenem povelju čestital k temu »činu, ki mu ni enakega«.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Da niso brez dela, ponavljajo italijanske čete še vedno in sicer hude napade na kraško planoto, kjer je pečena zemlja že prepojena z njihovo krvjo. **Dne 2. avgusta so se navalile močne italijanske sile z vsem ognjem na rob planote pri Polaču.** Naša bramba se je držala vzhodno od Polača in na Grižem-brdu tako junaško, da je bilo pet zaporednih sovražnih napadov z enako vztrajnostjo odbitih. Italijani so lahko zopet šteli svoje izgube. Naslednji oddelek, ki se je še upal napasti, je razkropila naša artiljerija.

In zopet! V noči od 2. do 3. avgusta je bila sovražna pehota južno od Zadravščine in vzhodno od Polača dvakrat odbita in sicer občutno. Popoldne istega dne so bili odbiti italijanski sunki na Griže-brdu (Monte dei sei Busi).

V sredo (4. avg.) se je pričel popoldne živahnejši ogenj proti našim postojankam na Doberdovski planoti. Ko je nameravala italijanska pehota pro-

dirati od Zagraja in Zadravščine, jo je ugnala naša artiljerija.

Ni ga dne, da bi Taljan ne poslal novih čet proti našim brambam, toda vsekdar z doslednim izidom: Lahí odbiti z velikimi izgubami Uradno poročilo (6. avgusta) se je glasilo:

Vsak dan ponavljajoči se napadalni poizkusi in osamljeni sunki Italijanov se končajo vedno s popolnim neuspehom. Kjer uvede italijanska pehota napad, jo ali odpodi že ogenj naših topov ali pa je, če ga vzdrži, po naši hrabri pehoti vržena z velikimi izgubami. Tudi po sovražniku izvedena temeljita in najmočnejša priprava po artiljeriji ne more na takem izidu dogodkov ničesar izpremeniti.

Izjalovilo se je tako ponoči na 5. avgust in pozneje več napadov, eden, ki je bil izveden iz Zagraja, eden proti vrhu pri Podgori, kjer je pokrito napadalno polje z mrličí.

Ravno tako brezuspešni so bili sovražni sunki v odseku pri Plaveh in v ozemlju pri Krnu.

Pri Tržiču je bil sestreljen privezan italijanski zrakoplov, iz katerega so opazovali streljanje artiljerije.

V Karnijskih planinah so naše čete v okolici pri Monte Paralba zasedle nekaj ugodnih postojank na vrhovih v italijanskem ozemlju.

Na tirolski bojni črti je bil odbit napad sovražnega bataljona na Col di Lana (Bückenstein).

Nove izgube Italijanov v zraku in na morju. Nekí naš podmorski čoln je včeraj zjutraj torpediral in potopil italijanski podmorski čoln »Nereida« pri Pelagružu. Italijanski zrakoplov »Citta di Jesi« je bil opolnoči od 5. na 6. avg. pri poizkusu, da poletí čez pristanišče Pulj, s šrapneli sestreljen, preden je mogel kaj škode povzročiti. Skupno moštvo: trije pomorski častniki, en strojnik in dva moža, je ujeta. Zrakoplov so prepeljali v Pulj.

Zrakoplov »Citta di Jesi« ima ime po mestu Jesi blizu Jakina (Ankone). Izdelan je bil šele zadnji čas in je spadal med najboljše zrakoplove laškega zračnega brodogva.

Podmorski čoln »Nereida« je bil izpuščen v morje 1. 1913.; dolg je bil 40 metrov. Posadke je imel 17 mož.

V tržaškem pristanišču je pa te dni prišel na mino nekí drug italijanski potapljač, ki se je razletel. Dognalo se je, da je bil »Nautilus«, ki je iste vrste kakor »Nereida«. Italijani so doslej izgubili že štiri čolne-potapljače.

Iz borbe za Kalvarijo v II. goriški bitki. Bitka, ki je divjala devet dni za goriško območje, je bila obupna. Nad 900 laških topov je združilo svoj strašni ogenj na soško fronto od Sabotina do morja. Skoro polovica laške armade, 17 divizij (od 35 divizij) je stalo v naši majhni, a železni 5. armadi nasproti. Nad 20.000 topovskih izstrelkov je padlo dnevno samo na Kalvarijo, ki je dolga le nekaj nad 3 km. Na 500 m dolgo našo postojanko je udarjalo 60 do 70 težkih granat v minuti. A naše čete so vztrajale v tem groznem peklenkem

ognju celih osem dni, ne da bi bile zamenjane, med tem ko je Kalvarijo napadala vsak dan sveža brigada najboljših čet.

A kljub vsemu topovskemu ognju, ki je doslej edini v vsej svetovni vojni, kljub priznani hrabrosti italijanskih čet, ki so neprenehoma napadale preko mrtvaških polj, preko pobočij, kjer so ležali razbiti celi italijanski polki, kljub vsemu temu niso zavzeli Italijani niti enega metra naših postojank, niso prišli niti korak naprej.

Neomajna je naša straža ob Soči, neomajno je naše zaupanje v njeno moč in v njeno dušo: Boroeviča!

In neomajni jez, ki se ni ganil, so tvorili ob teh peklenških navalih med drugimi predvsem naši junaški Dalmatinci. Očividcu jih je popisal častnik, ki je že leto med njimi tako-le: »Poglejte tja! Večina so Hrvatje iz Dalmacije. Več kot leto dni sem že skupaj z njimi. Bili so junaki v Srbiji, ali so isti junaki tudi sedaj proti Lahu, tako je s posebnim ponosom častnik povdarjal. Ni jih treba siliti! S petjem se navalijo v boj proti Lahu. Komaj čakajo trenutka, da se boj prične. Naj bo sovražna sila strašna kakor hoče — oni se ji ne umaknejo! Dokler je le eden od njih živ, svojega mesta ne zapusti. Stojijo kot skala in bijejo po sovražniku, dokler morejo dihati!«

Tako so je častnik izrazil o njih. In res, tako je! Dokazali so že vse to pri Plaveh in pri Podgori. Pometajo s sovražnikom kakor razjarjeni levi; gorje onim Lahom, ki pridejo v njih pesti. Do sedaj so se ti junaki že nešteto krat z Lahí srdito spopadli. Italijani so bili v dvakratni, tudi trikratni premoči. Pomešali so se pri takih prilikah kakor ovce z drugimi. Ni se streljalo; delovali so bajoneti, puškina kopita, kamni, pesti, zobje. Lahí so se kotalili kakor krogle po strmini navzdol.

Ob meji na Tirolskem in Koroškem so bili manjši boji, pa za nas uspešni. Vzhodno od Plöckna so napadli bersaljeriji in mestoma vdrlí v naše postojanke, a so jih v jurišu naše rezerve vrgle nazaj. Bojna črta na Koroškem je nepremagljiva. Naša artiljerija malo strelja, a kamor pomeri, tam pomete.

V ozemlju ob Plöcknu (južno od Ziljske doline) so Italijani v zadnjih dneh julija z vsemi sredstvi skušali prodreti. Zastavili so en polk bersaljerov, dva pešpolka in obsuli branilce s točo krogel vseh kalibrov. Kljub temu so bili vsi napori zastonj. Naval je bil zmagovito odbit.

Dne 4. avgusta so bili boji ob **Kreuzbergu** (jugovzhodno od Toblacha na italijanski meji). Sovražnik je bežal. Na pomoč je prišel nekí nov italijanski bataljon, ki je pa tudi kmalu omagal in se umaknil nazaj z izgubo sto mož. Padel je pri tem italijanski poveljnik in več častnikov.

Plemenitost generala Boroeviča. Vojaki vseh narodnosti avstrijskih branjajo južno-zapadna mesta Avstrije: Dalmatincec, Bošnjak, Hrvat, Slovenec, nemški planinec, Dunajčan; Ogri in Ru-

muni so si zaslužili častno priznanje v borbi za našo slovensko zemljo proti Italijanom. In poveljnik teh čet, tako piše dunajska »Reichspost«, je Hrvat Boroević, smeli branitelj Karpatov. Vso znanost, ki mu jo je pridobil gorski boj na severu, združuje sedaj železni general na fronti ob Soči. Z brezmejno ljubeznijo so mu vdani njegovi vojaki. Italija ne bo oropala Adrije in njene obali, cesarski poveljnik hrvatskega rodu jo brani in vsi avstrijski narodi z njim.

Slavnemu vojskovođu se je cesar zahvalil v odlikovalnem lastnoročnem pismu. In kaj naredi skromni Boroević? Takoj izda armadno povelje pa zapiše svojim četam: odlikovanje gre Vam, ki ste se tako vrolo držale!

Naj navedemo omenjeni razglas doslovno:

Vojaki! Njegovo Veličanstvo cesar in apostolski kralj je blagovolilo nasloviti name sledeče lastnoročno pismo:

Ljubi general pehote pl. Boroević!

Pod Vašim velikokrat izkazanim vodstvom se je 5. armada junaško vojskovala, priborila je najlepše uspehe. V najtopplejši hvaležnosti Vaših zaslug se spominjajoč, izražam Vam Moje pohvalno priznanje.

Dunaj, 29. julija 1915.

Franc Jožef I., I. r.

Vojaki pete armade!

To najvišje odlikovanje Vašega voditelja gre v prvi vrsti Vam; velja Vaši zvestobi, Vaši neprimerni hrabrosti, gre Vašemu liku skala trdnemu sklepu, da nobenega palca domače zemlje ne prepustite brez povelja. Vaši otroci in oirok otroci bodo še ponosno pripovedovali, da ste bili bitko ob Soči. Vojaki pete armade! Vaš voditelj je ponosen na Vas!

Na bojišču, 30. julija 1915.

Boroević, general pehote, I. r.

General Boroević, častni meščan ljubljanski. V seji ljubljanskega občinskega sveta dne 5. avgusta je predlagal mestni župan, naj se imenuje voditelj naše armade, ki brani našo slovensko zemljo proti verolomnemu Italijanu — za častnega meščana ljubljanskega. Govoril je tako-le:

Slavni občinski svet! Mestna občina ljubljanska časti može, ki so si pridobili zaslug za državo, za deželo in za mesto s tem, da jim podeljuje častno meščanstvo. Skromna čast je to sicer, ki ne pomnožuje nikomur njegove slave, ki pa vsekdar jasno govori o prepričanju mestnega starejinstva, da so ti isti naši prvi može, ki si predvsem stečejo zaslug za častitljivo našo monarhijo, za deželo in končno tudi za našo belo Ljubljano. S ponosom lahko naglašam, da je v tem oziru naše starejšinsivo ostalo tako, kakor je bilo v tistih časih, ko je štel med svoje častne meščane maršala Radeckega, admirala Tegethoffa in generala Filipoviča. Mi smo ostali, kakor smo bili, in to

bodi danes celemu svetu povedano! (Dobro klici.)

Na jugu se ponavljajo časi očeta Radeckega. Nezvesti nam zaveznik je hotel vdreti v slovenske naše pokrajine ter razsuti in razdjati, kar je naš rod pod blagoslovljenim žezlom habsburške dinastije v teku stoletij zgradil in obdelal. Ali že pri prvih svojih korakih je zadel s svojo glavo ne samo ob trdi kamen, temveč tudi ob jekleno našo armado, ki laškega sovražnika povsod zavrača in uničuje. Ta južna armada nas brani, da se veselimo svojega življenja in da se radujemo zelenih naših pokrajin, kakor bi živeli v najglobokjšem miru. Nepopisljive so zasluge, ki si jih je priborila viteška ta armada za celo očetnjavo, predvsem še za našo ljubljeno kranjsko deželo in tudi za njeno glavno mesto. Z občudovanjem pa je združena največja hvaležnost, ki preveva naša srca in naše duše do vsakega moža, ki stoji v bojnih črtah ob naši slovenski Soči. Na dan sili občutek, da smo zavezani dati izraza tej hvaležnosti junakom, ki so pravi rešitelji naše skupne in predvsem tudi naše ožje domovine!

Kako naj častimo to hrabro armado? Mislím, da je to najbolj mogoče, če se klanjamo pred vzornim zapovednikom, ki je z uma svetlim mečem v nič razbil vse poizkuse laškega orožja ob zeleni Soči, kakor na Doberdovski planoti. Še nikdar, ko sem stavil enake predloge v tej zbornici, me ni navdajal tak ponos, kakor me navdaja danes, ko Vam stavljam predlog, da sklenite z navdušenjem in hvaležnostjo, da se imenuj častnim meščanom mesta ljubljanskega voditelj južne armade, general pehote, prevzvišeni gospod Svetozar Boroević de Bojna. (Splošno odobravanje. — Živio- in slava-klici. — Ploskanje.)

V znak Vašega soglasja zakličem novemu častnemu občanu in prehrabri njegovi armadi: Slava! Slava! Slava!

Občinski svetniki vstanejo in kličejo: Slava! Živio!

TURČIJA V VOJSKI.

Divizija v zrak! Iz Soluna se poroča, da je pri Dardanelah zašla cela francoska divizija na turško podzemsko mino in je zletela v zrak. Moštvo je deloma mrtvo, deloma ranjeno.

SRBIJA IN AVSTRIJA.

Madjarski časopisi poročajo, da so dne 23. julija letalci napadli Belgrad ter metali bombe, ki so zažgale ondodni kolodvor. Nastal je požar, ki je vsa poslopja uničil. Srbski topovi so obstreljevali naše letalce. Nadporočnika Losonczy in Tarabochia sta bila med zračnim bojem ranjena, vendar sta se pa še mogla spustiti na tla na ogrskem ozemlju.

FRANCOSKO-NEMŠKO BOJIŠČE.

Na videz nič posebnega, dasi se dannadan ponavljajo krvavi boji. Z napovedjo, da bodo predrl nemško fronto, so se Francozi prevarali. Ne da

se tajiti, da so Nemci na posameznih točkah nekoliko popustili; pomisliti pa treba, da imajo glavno svojo moč na ruski zemlji, in da so zaenkrat zadovoljni, če zadržujejo francosko silo v dosedanjih mejah.

Tedenske novice.

Proslava cesarjevega rojstnega dne. V Ljubljani bomo obhajali 85letnico našega presvetlega cesarja po temle sporedu: Na predvečer cesarjevega rojstnega dne 17. avgusta se bo okrasila Ljubljana z zastavami in meščanstvo bo razsvetlilo okna. Vršil se bo tudi vojaški mirozov. Dne 18. avgusta, po cesarski maši, se vrši pred rotovžem slovesno zabijanje žebeljev v mestni »Ščit v železju«. V ta namen bo postavljena posebno lepo okrašena lopa. Cesarjev rojstni dan bo za Ljubljano obenem tudi cvetlični dan. Gospe vseh strank bodo prodajale na ulicah in trgih cvetlice na korist Rdečemu križu. Mestna občina pa se bo na cesarjev praznik spomnila tudi cesarjevih ljubljencev, ranjenih vojakov, ter jim hvaležna za junaško obrambo domovine, za katero krvavijo, nekoliko oslajšala praznik vrhovnega vojnega gospoda. Vsi v ljubljanskih bolnišnicah se nahajajoči ranjenci bodo primerno pogoščeni.

Nameščen je semeniški duhovnik č. g. Ferdinand Prebil kot kaplan pri Sv. Križu pri Kostanjevici.

Umrl je 5. avg. č. g. Fr. Matičič, župnik v Boljuni — Istra. Rojen je bil v Kamniku l. 1841. V boljunski župniji je služboval od l. 1880 dalje. N. p. v. m.

Porcijunkula ob bojni črti. V Gorici so tudi letos imeli porcijunkulsko pobožnost pri oo. kapucinih. Četudi ni bilo toliko ljudi, kot druga leta, je bila pa pobožnost dobrih Goričanov tem iskrenejša.

Junaški Dalmatinci, ki se bore ob Soči pod svojim priljubljenim majorjem Turudijem, so bili doslej že v 36. težkih bojih. Za vsako puško, ki jo vplenijo Italijanom, dobe po 5 K. Neka stotinja Dalmatincev je dobila naenkrat 1000 K za laške puške.

Ulev v zraku (fatamorgana). Bližu Ponorja na Štajerskem so videli dne 25. julija dve sliki na nebu, ki sta dosegli izredno jasnost. V prvi sliki je bil najbrž odsev prekomorskega transporta na oceanskih velikanih, katerim so ob strani, le deloma vidno, sledile manjše ladje. Neki opazovalec se je trudil, da bi natančno razpoznal posamezne dele velikih parnikov, a se mu ni posrečilo, ker so bile oči ob tem prenapete. Po njegovem mnenju je utegnil biti to vojaški transport v spremstvu manjših enot vojne mornarice v Sredozemskem morju. Na drugi sliki je opazovalec, kakor trdi, videl med drugimi razpuščeno krdelo neznane konjenice, ki se je premikala zdaj počasneje, zdaj hitreje, včasih pa je obstala. Ker je sta-

la ta prikazen južno od Pohorja, bi utegnilo biti mogoče, da je fatamorgana, ki se tod tako redko vidi, pričarala za kratek čas del Nila in srednjega Sredozemskega morja.

Poziv papeža Benedikta XV. za mir. Na dan obletnice svetovne vojske je objavil sv. oče Benedikt vsem vojskujočim se narodom in vladarjem oklic, ki v njem iskreno želi in prosi, naj vendar že mislijo na mir. Naj bi ta oklic prevpil hrup orožja, naj bi došel k vsem, ki se vojskujejo, naj bi dosegel povsod voljna srca za spravnost in mir. Sv. oče roti vladarje vojskujočih se narodov, naj končno ustavijo to strašno morijo. Bratska je kri, ki se preliva. Z mrličji in razvalinami so posejane najlepše pokrajine Evrope. Vi nosite, pravi papež, pred Bogom in pred ljudmi strašno odgovornost za mir in za vojsko. Čujte očetovski glas namestnika najvišjega Sodnika . . . . . Blagoslovljen bodi tisti, ki prvi nudi sovražniku desnico, ter predlaga primetne mirovne predloge! Vabimo vse prijatelje miru, naj nam podajo roko, da se pospeši konec vojske.

S kronicami bo treba na dan. 15. avgusta bodo začeli izdajati nove krone, in sicer bodo kovane nekoliko drugače. Na zadnji strani bodo imele letnico 1914-15, ovenčano z lavorovim vencem. Dosedanje krone se bodo vzele iz prometa, in sicer jih bo mogoče oddati do 15. novembra. Po tem dnevu se bo izplačala samo vrednost srebra. S to odredbo upajo privabiti na dan ogromno množino kron, ki sedaj počivajo v skritih shrambah in raznih skrinjah.

Pomoč invalidom obrtnega stanu. Ministrstvo za javna dela bo vse doslej obstoječe državnoobrtne šole pritegnilo kolikor moč v pomoč onim invalidom obrtnega stanu, ki pridejo pohabljeni iz vojske in ne morejo več svojega poklica izvrševati v polni meri. Okroglo 150 učnih zavodov se bo posvetilo temu namenu, da se bodo taki obrtniki zopet usposobili za prejšnji poklic, ali pa izurili v kaki sorodni stroki.

Tudi novica. V vojskinem času se marsikaj pripetilo; tako n. pr. v Ljubljani dal časa ni bilo dobiti limon. Zdaj so zopet na trgu, a stane ena sama 24 vin.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Franc Mole (knjižničar »Kat. sl. izobr. društva«), Jan. Slabe, Janez Vrhovec, Franc Zamejc — vsi iz vasi Žažar pri Vrhniku. — Anton Šešek, ki je bil ujet v Przemyslu, piše, da so hodili tri dni, vozili pa so se 17 dni, preden so došli v Taškent. — Janez Kemperle iz selške doline nad Škofjo Loko se nahaja v Čistopolju — Kazanska gubernija. Pismo je hodilo domalega 10 tednov. Bil je ranjen v desnico in hvali Boga, da se mu kaj hujšega ni pripetilo. — Franc Maček iz Broda (Sp. Logatec) je bil na bojišču kot vojaški voznik; poldesmi mesec ni bilo pisma od njega. Domači so ga že obžalovali kot mrtvega. Zdaj se je oglasil iz ujetništva. Nahaja se v sibirskem mestu Skubil.

Pogrešajo se: Jožef Kokec, 27. pp., 13. komp.; vojna pošta 48. — Poklican je bil na bojišče izpočetka; ne ve se, ali je še živ. — Vojak Anton Jokoz (97. pp., 4. kp., 11. vod.) Kdor bi vedel za naslove in bi jih naznanil uredništvu, bi storil dobro delo.

Kdo ve? kje se nahaja družina Marije Zurza, iz vasi Pristava, župnije Kožbana pri Krminu na Primorskem. — Poizveduje Poldi Zurza, Opčina. P. Dobrič na Dolenjskem. Stroški se povrnejo.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Razne novice.

Razglas deželne vlade. Od raznih predmetov, ki so obležali na bojiščih in od onih predmetov, ki jih je imelo izven vojašnic nastanjeno moštvo, ko se je vrnilo ranjeno z bojišč, se je izgubilo mnogo delov vojaških oblek in druge opreme. Taki zaostali predmeti so se našli tudi po kolodvorih in železniških vozovih. Ker ima civilno prebivalstvo, kakor kaže izkušnja, veliko nagnjenje, da nakupuje take stvari za spomin, se mora v varstvo interesov vojaškega erarja paziti na to, da se taka zloraba prepreči, kakor tudi na to, da se ti predmeti za čete, ki odhajajo na bojišče zbirajo in se jim dajo na razpolago. Tem povodom se opozarja, da je treba predmete, spadajoče k vojaški opravi, kakor obleko, opremo, odevje, daljnoglede, kolesa, puške, samokrese in pištole, sablje, ovoje od topniških izstrelkov itd. nemudoma oddati ali najbližjemu vojaškemu poveljstvu ali najbližji upravni oblasti (občinski urad, c. kr. okrajno glavarstvo, c. kr. policijsko ravnateljstvo) ali pa najbližji orožniški postaji. Osebe, ki bi take predmete našle in jih oblastvu ne izročile, zagreše po vrednosti najdenega predmeta proti § 461 kaz. zakonika ali pa celo proti § 201 lit. c. kaz. zakonika in bodo primerno kaznovane.

Dobro se obnašajo. Z Ogrskega se piše da poljska dela ondi povečini opravljajo ruski ujetniki. »Kath. Kirchenzeitung« (št. 30) pravi: »V občinah, ki štejejo dva do tri tisoč prebivalcev, imajo po 100 in še več ruskih ujetnikov — delavcev. Ako se pelješ mimo oddelka mirnih ruskih delavcev, se ti zdi, kakor da živimo v najlepšem miru z rusko državo. Če so skupaj, imajo za nadzorstvo tri ali štiri črno-vojnike, ki imajo dostikrat ruske puške. Manjše oddelke (20 do 30 mož) pa nadzoruje ruski podčastnik brez orožja. Kmetje,

ki potrebujejo samo par ujetnikov, jih dobe brez nadzorstva, če sami jamčijo zanje. Nikoli se ne sliši, da bi hotel kdo pobegniti, četudi so nastanjeni v bližini onih krajev, kjer so hoteli Rusi lani meseca oktobra in novembra udreti na Ogrsko. Ob nedeljah gredo skupno v cerkve; ako se nahaja v kraju grško-katoliška cerkev, gredo rajši tja. Ujetniki se prav lepo obnašajo in so po svoji pobožnosti in zbranosti pri molitvi za zgled drugim. Tudi pred jedjo in po jedi vsekdar molijo; prav tako, preden začno delati. Vsaki ima s seboj kako podobico ali pa križec. Za podobice, ki se jim razdele, so prav hvaležni. . . .

12 sinov ene matere — padlo. Tirolski list »Meraner Zeitung« piše o tirolski družini, ki je poslala 12 sinov na bojne poljane. Stari so bili od 18 do 40 leta. Dva sta padla na Rusko-Poljskem, trije v Galiciji, dva na italijanskem bojišču, trije ob Stryju in dva v Besarabiji. Potrta mati je kljub temu vzkliknila: »Gospod Jezus! Ti veš, da sem pripravljena dati še ostalih šest, samo da bi bila zmaga na naši strani!«

78letni starček — na italijansko bojišče. Gardni nadporočnik grof Wurmbrand se je oglasil, da gre kot prostovoljec na bojišče proti Italijanom. Grof je star že 78 let!

Zanimiv prizor z ulice v Ljubljani. Te dni so peljali oddelek italijanskih vojakov — ujetnikov na ljubljanski Grad. Ljudje so se ustavljali ter jih mirno opazovali. Ujetniki so bili videti zelo radovedni ter so se pridno okrog ozirali. Kar eden izmed njih opazi znanca, ki je bil z njim pred vojsko z Italijani uslužben v tovarni T. Krepko ga nagovori v znanem goriškem narečju: »Kej delaste danes?« . . .

Italijansko ljudstvo se hitro izpreminja, o tem pričajo nemiri, ki so o njih poročali časopisi začetkom avgusta. Čitali smo o demonstracijah za mir in proti vojski. V Rimu, Neaplju, Genovi, Florenci, Bolonji, Turinu in v Milanu so se kljub policiji in vojaštvu izpremenile demonstracije v prave upore. Zapreti so morali trgovine, ker so se bali, da jih opleni stradaljoče ljudstvo. V Rimu stražijo vojaki in policisti kraljevske palače, zasebna stanovanja ministrov in veleposlanikov tropsparazuma. Ob Porti Pia so se pred angleškim poslanštvom krvavo stepli demonstranti z vojniki. Množica je nameravala nastopiti proti angleškemu veleposlaniku Rennel Rodd, ki ga dolže, da je pognal Italijo v njeno usodo. Ministra Salandra in Sonnino moreta priti v urad le v spremstvu vojakov. Značilno je pa, da so odpravili vojaško stražo pred Giolittijevim stanovanjem. Kdor ima denar, zapusti Rim. Trdi se, da tvorničarji sami razdirajo v tvornicah, da preprečijo izdelovanje streliva. Svoj denar so že naložili v inozemstvu. V Milanu širijo letake, ki zasmehujejo Cadorno.

Zasebna pisma v Italijo niso dovoljena. Ljudje se obračajo na ameriško poslanstvo in konzulate, da bi poslali njihova pisma v Italijo. Ameriški konzulati naznanjajo, da tega ne morejo storiti.

Ali jim je že zmanjkalo municije? Laški list »Corriere della Sera« piše (30. julija): italijanska vojna uprava dovolji dopust okroglo 40.000 delavcem iz municij-

skih obratov, da se pospeši izdelovanje municije.

Božu gre hvala... V stolnici v Kolinu je izjavil kardinal Hartman: »Ko sem našemu cesarju čestital k sijajnim uspehom na vzhodu, je pokazal cesar z roko navzgor in rekel: »Oni tam gori nam je pomagal!«

† **General Ziegler.** Iz vojnega časnikarskega stana se poroča, da je 1. avgusta umrl general konjenice Emil vitez Ziegler. V večnost ga je spravila azijska morilka kolera. Zdravniki so mu svetovali, naj se da cepiti zoper kolero, a sveta ni poslušal. Ziegler je bil večkrat odlikovan in se je izkazal kot izboren poveljnik.

Pet sinov ima v vojski Jemčeva mati iz Žej (župnije Dob). Peter je pri pionirjih, Lovrenc in Matija sta pri 17. pešpolku, Ja-

»Loži — framazonom — na kljub, resnici na korist, veri v obrambo. Katoliški možje glavnega in prestolnega mesta! Močno nas tlači sedanja vojska. Krščanstvu sovražna loža jo je v temini svojega »Orienta« (glavni sedež framazonov) skuhalo, dolgo časa netila in podpihovala ter jo započela s strašnim zavrtnim umorom našega prestolonaslednika. Slednjič se je delavnejši del lože razkrinkal ter se bojuje z odkritim vizirjem.

Proč z vsako strahopetnostjo med našimi krščanskimi možmi! Ako se jih veliko med njimi ne more udeležiti boja na bojiščih s svojimi brati in očeti, pa moremo in hočemo moliti za božji blagoslov našim borilcem. Teга nam niti jud ne more zabraniti, odkar je Mozes sam dal najlepši zgled. Mi katoliški avstrijski možje vemo

Nemški vojaki spravljajo strojno puško na drevo.

kob je črnovojnik, Karel pa je bil pri 27. domobranskem polku ter se je oglasil po 10. mesecih iz ruskega ujetništva. Na bojišču je bil ranjen.

Ponarejeni dvекronski bankovci krožijo zopet v prometu. Poznajo se baje lahko, ker so izdelani zelo pomanjkljivo.

Kolera. V času od 19. do 26. julija je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji 321 slučajev kolere. — Razširjanje azijske kolere v južni Italiji dela ministrskemu svetu v Rimu veliko preglavic.

Romanje dunajskih mož. Zadnje soboto so se podali krščanski možje z Dunaja na božjo pot v Marijino Celje. Vodil jih je dunajski apostol P. Abel. Njegov oklic na može se je glasil:

iz zgodovine, kako je usliševala naša ljuba Gospa Marijacejska molitve ogrskega kralja Ludovika Velikega, Habsburžanov Ferdinada II. in III., Leopolda I., Marije Terezije in njenih narodov, ko so bili v stiskah, in kaj je pred sto leti sv. Klement Dvořak s svojimi dunajskimi dijaki zoper Napoleona ondi izprosil.

Zato kvišku katoliški možje, skupno z nekaterimi prevzvišenimi člani cesarske hiše in s kardinalom dr. Piffalom k molitvi za vojne namene.

Moško in pogumno za Boga, cesarja in domovino!»

Dopisi.

Begunci. (Dopis z Gorenjskega) »Več kot enkrat sem že čital v časopisu o zlatem, usmiljenem srcu Kranjcev, o globokem sočutju z begunci ter o težki ločitvi galskih beguncev od drage slovenske zemlje. Da se dobe dobri ljudje in sicer v veliki množini, je gotovo resnica. O tem sem se prepričal v vseh kranjskih mestih in mestecih. Tujec — begunec pozabi med blagimi srci svojo tugo in osamelost in neka hvaležna ljubezen se poraja v njegovem srcu do svojih bratskih zaščitnikov...« Tu pa začne dopisnik — begunec tarnati, tožiti nad trdosrčnostjo nekaterih naših domačinov, češ, da so neobčutni, da ne postrežejo, da ne dajo kruha in drugih jestvin niti za denar itd... slednjič pa pravi: »Upam, da bodo imele te besede kaj uspeha in da ne bodo imeli begunci po vojski povoda pisati o Kranjcih: Brezčutni so kot skala...«

V obrambo naših slovenskih gospodarjev in gospodinj to-le: Prvič so naši ljudje večinoma bili doslej v zadregi za moko in druga jestvila, ki jih niso imeli v obilici. Prva skrb jim je, da morejo postreči delavcem in domačim, ki bi brez zadostne hrane težko vztrajali pri neprestanem in napornem poljskem delu; pomisliti treba, da je bilo žito odmerjeno in so ga smeli obdržati le toliko, kolikor ga jim je oblast za potrebo pustila. Obenem jih pa vznemirja negotovost za bodoče. — Res je, da so tudi tu izjeme, kakor povsod, in da se dobe tudi bolj trdi ljudje, ki vidijo samo sebe; vendar pa smemo reči, da je takih le bolj malo. Zdi se pa, da navidezne trdosrčnosti niso krivi naši ljudje sami, marveč tujci, letoviščarji sami. Večkrat so se namreč — ob rednih počitnicah — čule več ali manj upravičene sodbe in tožbe: »gospóda«, ki pride na letovišče, bi rada vsega dobrega dosti imela, plačala pa malo. — Odtod neko nezaupanje, ki se letos ob tej draginji gotovo ni zmanjšalo.

Treba je računati z okoliščinami. Denar je denar, blago je blago. Za denar v teh burnih časih — vsaj tako se govori — ni tako trda, hudo je pa za živež, ki ga draži malo in veliko, ki ga skuša pridržati za-se, kdorkoli ga ima. Pretiranega samoljubja in grde sebičnosti ne maramo zagovarjati; sebičnost je obsodbe vredna lastnost, ki se našemu ljudstvu ne more in ne sme oprtati. Če pa posameznik zagreši v tej stvari, ga pa obsojamo mi, kakor ga je obsodil

»Begunec v imenu mnogih.«

Listek

Povest o izgubljenem denarju.

Spisal Ivan H r a s t.

(Dalje.)

»Bojim se, Lojze, da Ti bo delal ta denar še preglavico«, je dejal potem počast in sočutno.

Lojzeta so zadele te besede v sredo srca. Prestrašeno in vprašujoče je gledal učitelja, a ni se upal ziniti.

«Lojze ali nisi pogledal, da so ti bankovci prejšnje izdaje. Najbrž je že potekel rok, ko jih je bilo treba oddati. Ne vem, če niso že ob veljavno,» je rekel učitelj počasi in videlo se mu je, da mu gredo besede le težko iz grla.

Lojzetu je bilo grozno pri srcu. Sedaj, ko je menil, da ima že vso srečo v rokah, da mu ne more več zbežati, sedaj se mu je hipoma izvila na tako nepričakovan način. Sedel je na stol in podprl glavo v roke.

«Ne obupaj! Morda pa le še kako pojde,» je tolažil učitelj, dasi sam sebi ni verjel. «Nesi jih jutri v mesto v posojilnico, morda ti jih menjajo. Ako pa ti tega ne store, prinesi jih k meni, pojdem jaz z njimi v Ljubljano, ker imam več časa in izkušnje, morda jih spečam tam.»

Lojze mu je hvaležno stisnil roko.

«Ne bom imel miru, dokler ne vidim, kaj je, zato grem takoj sedaj v mesto, da se vrnem že zvečer. Vračaj se, se zglašim pri vam in vam opvem, kaj sem opravil. Za sedaj, hvala najlepša!...»

Ko je zvečer stopil Lojze v učiteljevo stanovanje, je ta takoj videl, da ni opravil ničesar. V posojilnici so se čudili, kako more biti človek tako malomaren, da na ta način zavrže denar, zlasti človek, ki nima ničesar, da bi metal proč po nepotrebnem; trdili so, da je že zamujeno. Lojze je molčal in se v obupu vrnil proti domu.

Ložno v noč sta se poslovila učitelj in Lojze. Učitelj je hotel takoj zjutraj zgodaj odpotovati v Ljubljano. —

V.

Počasi se je pomikal učiteljev voz v rebro nad Selom. Jutranje sence so se še vlačile po jarkih in mrzlo je bilo, da je sililo za nohte. Nekje v lesu je tolkla žolna nagla in močno, da se je razlegalo daleč v dolino. Po kolovozih so škripali vozovi, ki so se odpravljali v gozd po drva. Na sprednjih premah so kimali vozniki, skrčeni v dve gube, od konja in vola se je kadilo, podkve so kresale iskre ob kamenje na slabih potih.

Učitelj je sedel na vozu zavrt v debel kožuh in je vodil sam konja, ki si ga je bil za ta dan izposodil. Do železniške postaje je bilo dve uri vožnje. Ker je imel precej prtljage s seboj, mu ni kazalo, da bi hodil peš, kar je navadno vselej storil, kadar je imel proste roke. Strmel je sedaj predse in razmišljal o svoji prošlosti, o svojem nekdanjem delovanju in o uspehih, ki so se kazali v javnem nastopanju njegovih nekdanjih učencev. Pestro število jih je bilo, ki so nekaj gledali v pričakovanju v njegove oči in na njegove ustne, pazili na njegove besede in kretnje. In mnogo jih je bilo med njimi, ki je bil zaradi njih ponosen, da je bil on tisti, ki je položil temelj njihovemu razvoju, ki je prvi usejal seme učenosti v njih glave in blagega značaja v njih srca. Le malo jih je bilo, ki so zašli s pota in še ti so se pozneje vrnil, niso se izgubili popolnoma. Še sedaj, ko so se že davno odtegnili njegovemu nadzorstvu, ga je istinito veselil njih blagor, ga je bolela

vsaka njih nesreča, sočustvoval je z njimi, kakor bi bil njih rojstni oče.

Tudi danes ga je skrbelo, kako bo opravil posel, ki ga je prevzel, da bi rešil enega izmed svojih najboljših nekdanjih učencev. Bil je prijatelj Lojzetovega očeta in blagor njegove družine mu je bil od nekdanj močno pri srcu. Toda ta zadeva je bila takšna, da je bilo le malo upanja, da bi se izvršila ugodno. Ali poizkusiti je hotel vse.

Ko je došel voz do vrha, se je zdramil učitelj iz svojega razmišljanja. Njegova roka je segla nazaj, da bi potipala zavitek z denarjem, ki ga je bil položil v ozadje pod blazino. Ali iskala je zastoni, zavitka ni bilo nikjer več. Sam Bog vedi, kako je bilo mogoče, da je spolnil na rob in od tam na tla. Učitelju je zaostala kri po žilah.

«To ne pomenja nič dobrega,» si je dejal. «Že sedaj nesreča, kaj bo šele pozneje! Toda, da bi ga le našel, sicer je oškrunjena vsa moja poštenost!»

Naglo je privezal konja k drevesu in stopal navzdol po cesti, koder je pravkar vozil. Daleč spodaj na ovinku blizu cestnega jarka je ležal zavitek. Oddahnil si je. Naglo ga je pobral in skoro tekkel z njim proti vrhu. Tam pa je odprl svoj kovčeg, pložil ga notri ter skrbno zaklenil.

Pognal je, konj je naglo zdrčal navzdol, v kratkem je bil na postaji.

«O, prijatelj, kam pa Ti?» ga je ogorvil nekdo, ko je stopal v vlak.

Učitelj se je ozrl.

«Glej ga, čez toliko časa zopet enkrat! Zdravo, Ivan! V Ljubljano grem, ali se peljeva skupaj?»

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Voščilo za god iz Galicije, dne 26. julija 1915:

Že zopet god je sv. Ane obletnica je vojske zbrane, ki verno čuva Vam domove junaško proži še topove.

Borimo se za dom, cesarja in mile Avstrije vladarja. Prestali silne smo težave ob bojih vojske prekrvave.

Pač pomnil bo Moskal krvavi kak' besno bije Kranjc po glavi. Naj čuti Nikolaj in vsa Rusija, kaj Avstrija, kaj zna Nemčija!

Pri težkih možnarjih.

Avstrijskim težkim topovom, 30.5 cm, je pridružen tudi brhki cerkovnik iz Lednice. Eno leto so ga učili na Dunaju, sedaj pa strelja na Italijane. Ob obletnici svojega vojaškega stanu piše žirovskemu gospodu župniku Logar-ju:

Veleč. gospod župnik!

Danes 2. avgusta je minilo leto, odkar sem zapustil svojo cerkovniško službo, svoje drage ljudi, in Vas, gospod župnik.

Pri odhodu nisem mislil, da mi bo treba služiti eno leto.

Precej hudo, ker se je bilo veliko uciti, pa sem bil vsaj varen pred granatami. Bogu se moram zahvaliti, da me tako dolgo pustil zdravega živeti. Kje so že tisti, ki smo skupaj zapustili domove. Jaz pa sem še vedno zdrav in vesel!

Ko sem se op tako dolgem času zopet peljal skozi domače mesto Ljubljano, mi je bilo prav tesno pri srcu. Mislil sem si, mogoče sem danes zadnjič tukaj. Domačega človeka nisem videl drugega, kot Krošla iz Dobračeve. Stal je na straži zraven postaje. Naročil sem mu, naj sporoči domov moj odhod.

Spanja pa ni bilo, kajti pokalo je, da je bilo joji! Seveda, mi novinci smo mislili, da je že Italijan tukaj. No, pa streljali so naši težki topovi: možnarji in havbice. Sedaj sem pa že popolnoma privajen temu pokanju... Mi imamo 30.5 cm topove. To so veliki junaki, ki napravljajo mnogo preglavic italijanskemu judežu. 30.5 cm bombe so skoraj tako visoke kakor jaz. V tem času, kar sem jaz tu, še ni bil nihče naših zadet; utonil je pač en Čeh toda vsled lahkomišljenosti. Denarja tukaj ne potrebujemo zato, ker se drugega ne dobi kakor samo vino po dve kroni liter. Potrebovali bi samo tobak. Ali ni ga. Hrano pa imamo prav dobro. Zjutraj je res samo črna kava. Opoldan pa je juha, meso, za prikuho pa je fižol, krompir, kumare ali kaj drugega. Zvečer pa imamo čaj z rumom, kos sira, klobase, ali kaj podobnega; poleg tega pa še vsak dan pol litra vina. Nekoliko dolgčas mi je pa, ker tukaj je le malo Slovencev. So večinoma Ogrji. Če nam bo šlo še nadalje tako po sreči, bom, če Bog da, zopet kmalu v Žireh. Na dom se zmiraj spominjam; prav dostikrat se mi sanja, da sem v Žireh v cerkvi, da snažim in zaljšam oltarje. Seve, ko se zbudim, sem zopet tukaj. Dostikrat sem že rekel, da nismo vedeli, kako dobro se nam je godilo prej. Ali sedaj šele vemo, kaj smo imeli. Upajmo, da nam Bog zopet povrne one zlate čase.

Ob koncu Vas prisrčno pozdravljam, Ivan Filipič.

Kratko — pa veliko.

Jčež Špelič iz Verbovca, četovodja na severnem bojišču, je pisal te dni svojemu očetu Francetu prav kratko pismo, ki pa veliko pove. Pravi: «Dragi starši! Dolgo Vam že nisem pisal. Jaz sem bil ujet dne 19. sušca, pa sem ušel. Zdaj 18. julija so me Rusi zopet ujeli, pa sem jim še enkrat ušel. Zdaj pa Vam pišem, da sem še zmeraj zdrav.»

G. 2300 m. dne 25. julija 1915.

Vojak Janez J. piše iz svojega snežnega brloga ob italijanski meji

Danes sem prejel Vašo karto z največjim veseljem, kajti sedaj ni-

smo dobili že dolgo časa nič pošte. Bilo nam je vsem zelo dolgčas. Jaz sem komaj čakal, kdaj dobim kako karto ali pismo, da bi vedel, ali še kdo živi na Bledu ali ne. Vi ne veste koliko je vredna tukaj ena karta; vsi se veselimo, če nam pove kaj novega. Živimo tukaj kakor bratje eden za drugega; ali tiste sreče nimam, da bi bil s kakim domačim dali časa skupaj; kar jih je bilo, je nekaj mrtvih, nekaj ranjenih, tako da sem od nas sam pri naši bateriji. Na severnem bojišču smo bili ravno 10 mesecev v bojih:

Ko bi nam ta pajac ne bil napovedal vojske, bi bili mi kmalu doma; tako pa še mogoče traja par mesecev. Dolgo pa Talijan ne bo vzdržal. Dokler bomo mi še tako močni kot sedaj, ne bo še prišel v Trst in Gorico. Mi stojimo na visokem hribu. Italijani nam pošiljajo precej velike in zelo drage krogle; toda kaj jim koristi revežem, če pa vsaka črez nas v drugi hrib uide. Mi smo nezadovoljni, če ne streljajo, ker potem ne porabijo nič streliva. Včasih jih razdražimo, da jih neprestano pošiljajo sem; mi pa imamo kratek čas, ko opazujemo krogle, ki lete po zraku.

Lahi nas še ne bodo ukrotili, so še premladi; izkušeno vojaštvo več ve, kot samo učeno.

Jaz sem še zmerom zdrav posebno sedaj na planinah se mi zelo dopade.

Pozdravlja vse Vaš Janez.

Junaški duh slovenskih vojakov se zrcali iz sledečega pisma, ki ga je početkom avgusta poslal svoji ženi Josip Razdrh, doma v Dobrniču na Dolenjskem z ruskega bojišča: Naznanim, da nisem več pri tretju, ampak zopet pri kompaniji. Morali smo oddati konje mlajšim in iti zopet v rojno črto. Sedaj bomo pa zopet pokali Ruse. Ne več s kolikim veseljem grem nadnje.

Tu se bijejo najtežji boji; včeraj sem jo komaj odpetal. Mojega prijatelja Špelca, ki ga tudi Ti poznaš, so že imeli kozaki, pa jim je vendar ušel. Ako bo še dolgo tako kot je zdaj, ne vem koliko časa bomo še nosil celo kožo. Zmagujemo mi, a zmaga je huda. Sedaj sem vedno v rojni črti na ravnem kakor na mizi, komaj tisoč korakov od Rusov.

Ruska infanterija ni »korajžna«, a kozaki — to so tiči! Imajo majhne, dobro izučene konje. Navajeni so, da se na »komando« takoj vležejo in jih ne vidiš več. Kozaki imajo tudi dolge sulice na nogah, pa jih vendar uženemo. Ko smo zadnjič po vasi patrolirali, bilo je nas šest, smo ujeli tri kozake, med njimi enega častnika lepega, mladega. Od treh zaplenjenih pušk sem dobil po dve kroni nagrade.

Več mojih tovarišev je že padlo; mene je pa dosedaj še vedno obvaroval dobri Bog. Vprašaj, če kaj molimo? In kako! Tukaj bolj v prvih vrstah nikdar ne slišiš

grde besede; vedno se čuje le molitev in pobožni vzdihljaji. Z današnjega boja sem prišel, hvala Bogu, še zdrav. Kaj bo zopet po noči? Rama me boli od samega streljanja. V zadnjem boju sem oddal več kot tisoč streliv. Da bi bili le vsi »refarji«, da bi čim preje pokončili to rujavo pošast. Slučajno mi je prišel danes v roko »Slovevec« z dne 12. julija. Bral sem članek o naskoku pri Kolomeji; objavil ga je naš dobri četovodja Jakopič, ki je bil ranjen z bajonetom. V tistem navalu sem bil tudi jaz. Gotovo si brala.

Prosim, pošlj mi večkrat kak slovenski časopis. Rad bi tudi bral »Domoljuba«. Neveš kako željno skočimo k njemu, ako ga kateri dobi. Sinoči so nas zopet napadli Rusi, pa so se kmalu umaknili in premislili. Menda jim ni bil všeč prevelik »kraval« na naši strani. Grmelo je grozno in le čudo, da mi ni počilo uho. Vmes se je pa vendar še čulo petje, kar je pač značilno za junaški duh naših fantov. Spal nisem nič, zvečer pa zopet ne bom, pa saj bi se tudi ne spodobilo, ko pridejo zopet gostje. Pripravili se bomo z najlepšim pozdravom ostrih svinčenk. Živimo v brlogih kakor medvedi; pa tudi kosmati bomo kmalu kakor medvedi, a hudi kot sršeni. Živijo! Jaz sem zmir »korajžen« do zadnjega diha. Moli, da bi Bog dal kmalu mir in pa slavno zmago naši armadi.

Pred kratkim se je slišalo, da zasedejo to črto nemški vojaki in da pridemo mi nad polentarije. Da bi vsaj kmalu šli, potem bo videl Italijan, kaj se pravi braniti domovino in se bojevati z vojniki že navajenimi vojske. Našemu bataljonu je toliko par tisoč mož pobiti, kot Taljanom eno polento pojesti.

Ko pridemo mi, bo bežal Italijan, da se tudi v Benetkah ne bo več ustavil, ker:

Nabita je puška in oster je meč,
v junaškem pa srcu poguma še več.
Na vraga, oj bratje, na vraga!
Nevihiti je dana gotova oblast
zdrobiti v hipu stoletni c'lo hrast;
Hujše mi planemo, urnejše zmanemo
v prah spremenimo talijansko pošast.
Doli s sovražniki! Živela Avstria!

ski, popisuje en tak prizor iz teh usodnih dni tako-le:

»Bilo je še mračno. Krog pol pete ure sem opazil, da se bližajo večje trume Italijanov našim postojankam, kjer je bila naša infanterija v kritjih. Dobil sem povelje, naj začnem streljati. Italijani so vpili in tulili, ko so začeli naskakovati, kakor divjaki. Točno ob tri četrt na peto uro je začelo pokati po celi naši gorski planoti kakih 15 strojnih pušk. Opazovalci so z daljnogledi zasledovali učinek našega streljanja. Medsebojno smo bili zvezani s telefonom in se je tako od puške do puške dajalo navodilo, na katero stran in v kateri smeri naj vzame posamezna puška Italijane na muho. Grozen je bil učinek naših pušk. Prednje sovražne čete smo sproti pokosili k tlom. Od časa do časa smo slišali, kako so posamezne sovražne čete tulile, najbrž od strahu. Opazovalci so nam poročali, da se sovražne rezerve branijo naskakovati čez mrtve prve vrste; odtod to tuljenje. Tudi naša infanterija, ki je ležala kakih 500 do 600 metrov pred nami, je s svojimi streli mandrala Lahe k tlom, da je bilo veselje. Krog 8. ure dopoldne so polentariji bili odbiti. Na celi črti, kakor daleč sem videl, so bežali proti jugozahodni strani.«

Cadorna je hotel imeti višinski rob med Zagrajem in Redipuljo, hotel za vsako ceno! Pri Zdravščini, Polazzu in Vermeljenu se je že ustalil na planoti, sedaj je hotel izvesti sunek iz Zdravščine na hrib Sv. Martina in iz Vermeljana na Doberdob in tako prisiliti Avstrijce, da izpraznijo tako vroče branieni planotni rob med Zagrajem in Redipuljo. Sedaj se je moralo pokazati, kaj pravzaprav tiči v naših polkih in če so se v enajstmesečni trdi vojni šli zadostno utrditi. Pokazati se je moralo, če se morejo naši polki upirati tudi desetkratni italijanski premoči. In pokazali so to, toda kdor je bil zraven, bodisi navaden vojak ali častnik, teh dni ne bo nikdar pozabil.

Italijanski jarki so bili napolnjeni z miliči; pokopavalo se je in pokopavalo, a ni hotelo biti konca. In cele ure so vpili ranjenci, ki jih je na stotine in stotine ležalo med osvojenimi jarki in reko, in prosili za vodo.

Vsi vojaški oddelki od Zdravščine dol do Redipulje so morali sodelovati. Nadčloveška je bila energija posameznega moža, nadčloveška njegova moralna sila. In potem so prišle artiljerijske rezerve in ojačenja in kriza je bila premagana.

Osem tednov že zadržujemo sovražnika v docela nepripravljenih postojankah ob ugonablajočem pozicijskem boju, in trdno upamo, da v nepredolgem času poneseemo vojno v sovražnikovo deželo.

Naši vojaki in praznik sv. Rešnjega Telesa v Galiciji.

Franc Jager, član »Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov« v Ljubljani, je pisal društvu s severnega bojišča dopisnico, oddano 3. julija:

»Ravno je praznik sv. Rešnjega Telesa, ko to pišem. V malem mestecu smo, kjer je samo ena katoliška cerkva. Ob 8. uri smo imeli sveto mašo, pri kateri smo slovensko peli in z našimi solospievi

Andrej Roškar, vojak pri strojni pu-

proslavljali Boga in Marijo. Po sveti maši je bila procesija, katere so se udeležili vsi prosti častniki in vojaki. Vreme je bilo krasno. Tukajšnje ljudstvo je lepo prepevalo in s petjem pobožnih vernikov se je družilo neprestano petje ptičkov povsod naokolu. Nedaleč pred nami pa so grmeli topovi, pa ne tako majhni kot v Ljubljani pri procesiji sv. Rešnjega Telesa, ampak veliki, mogočni možnarji so oznanjevali že prejšnji dan, celo noč in ta dan neprestano, da se bliža čas slavnih naših zmag. Bil je to eden najlepših dni v desetmesečnem trpljenju. Knjižice (vojaški molitveniki in pismo slovenskim vojakom) sem razdelil; bili so jih fantje zelo veseli. Poslušajte nam jih še kaj! Upanje imamo, da bomo šli na našega južnega »prijatelja«. To bo veselje!

Kadorna nazaj — pa zakaj?

Na slamci Viktorček sedi,
pa jezno brca in kriči:
Naprej, naprej, taljanska kri!
Pa kaj od Soče se glasi?
Kadorna nazaj, Kadorna nazaj,
Kadorna nazaj — pa zakaj?

Pa piše ruski stric Miklavž:
Kaj delaš laški tam grdavš!
Ljudi, kanonov dost imaš,
po rakovo vojsko peljaš:
Kadorna nazaj, Kadorna nazaj,
Kadorna nazaj — pa zakaj?

Pa piše tud' angleški Juri:
Naj brž Kadorna se požuri,
Ljubljano, Trst, Gorico vzet.
Pa kakšno pesem čujem pet?
Kadorna nazaj, Kadorna nazaj,
Kadorna nazaj — pa zakaj?

Frančoski piše prezident:
S Teboj pa nisem nič kontent.
Drugač' je bilo sklenjeno.
Tako ni bilo zmenjeno:
Kadorna nazaj, Kadorna nazaj,
Kadorna nazaj — pa zakaj?

Na slamci Viktorček sedi,
se kremži in se togoti:
Kaj z mene se norčujete,
me zlobno izprašujete:
Kadorna nazaj, Kadorna nazaj,
Gorjé — jaz že vem — zakaj!

Gospodarske vesti.

Vlada je pokazala veliko skrb za preskrbo prebivalstva z zadostnim živežem. Če sama kupi od kmeta žito in ga potrebnim proda, je to ob sedanjem resnem času njena dolžnost. Seveda ne bo mogoče vsega po črki natančno izpeljati. — V vsaki, tudi najbolj kmečki občini je veliko ljudi, ki nič ne pridelajo in dobe živež le od drugih. Sem spadajo rokodelci in obrtniki, različni delavci in revni hišarji, uradniki, učitelji itd. Ko se bo žito vpisavalo, ne bodo imeli kaj zapisati, ker nič nimajo. — Ali bi ne bilo neodpušljivo, ko bi za te domače potrebne reveže žito najpred daleč

v kak mlin oddali in potem kakor moko nazaj dobili, ko imamo doma zadosti dobrih mlinov? Umestno bi bilo tudi, ko bi županstva navedla v poročilih popisane žita, koliko je po zadnjem štetju vseh ljudi v občini, ker bodo drugače šteti za porabo žita samo oni, ki ga res imajo, ne pa tudi tisti, ki nič nimajo, pa ga bodo gotovo potrebovali.

Sicer bi bilo tudi dobro, ko bi smeli reveži domače dežele kar sami žito v rodovitnih krajih potom žitnoprometnega društva nakupiti in bi ga dali v mlin. Koliko tisočev bi se prihranilo pri upravi in pri voznji. Dobili bi povsod dobro in zaresljivo blago. Nobenih pritožb bi ne imeli. Prodajalec in kupec bi se sama lahko prav dobro razumela. Moka bi bila veliko cenejša in najbrž tudi boljša.

Mlačev prav ugodno kaže. Trije nasadi dajo do 4 mernike prav dobre pšenice. Strah pred lakoto je izginil. Koliko mora biti drugod žita, pričajo ameriške cene. V Čikagu se prodaja 1 q pšenice po našem denarju za 19 K 70 vin., oves 13.01 kron, turšica 14.16 K, pšenična moka 37 kron 19 vin., kava 81K 60 vin., petrolej 12 K 53 vin. Ameriški petrolej že na Turškem izpodriva rumunskega. Tam doli na Turškem, prav v okolici Jeruzalema vojsko hudo občutijo. Precej, ko so se začele praske med Rusi in Turki, je turška vlada rekvirirala žito, živino in druga živila. Vse, kar se je moralo vpeljati je postalo trikrat do štirikrat dražje. Posebno drag je sladkor; 100 kg stane 660 piastrov. En piaster je okoli 18 naših vinarjev. Turška vlada je zvišala carino od vsega blaga, ki pride iz tujega, na 30% vrednosti po znesku računa. Tuji trgovci pravijo, da ne bodo mogli izhajati. V velikih težavah je tudi Bolgarska. Svojih pridelkov zlasti žita ne more prodati, ker so vse meje zaprte. Če pa kmet nič ne proda, potem naj trgovec prodajalno kar zapre. Denar se pa vedno rabi. Bolgarska vlada je pričela na Srbe pritiskati, da poberejo iz Donave položene mine, ki ovirajo ladjam iz Bolgarije žito v Avstrijo voziti. Kam bodo drugače svoje žito prodali? Tudi Rumunska bi rada spečala svojih 460.000 vagonov, ki ji preostanejo od lanske in letošnje žetve. Da bi pa tudi država imela kaj dobička od prodaje, zahteva od vsakega vagona pšenice 800 lej, t. j. kron carine, od rži 700, od ječmena 600. Tako bi država imela brez truda 200—300 milijonov kron novih dohodkov. Če bo pri nas žita toliko, da ne bomo rumunskega potrebovali, bo vlada prav rada pustila žito tudi brez carine čez mejo. Največ dobička od vojske ima seveda Amerika. Od 1. julija 1914. do 30. junija 1915 je prodala blaga tujim krajem za 2769 milijonov dolarjev, kupila ga je le za 1674 milijone. Ostalo je torej Amerikanem 1085 milijonov dolarjev, naše veljave 5425 milijonov kron. Če bo to kaj dolgo trpelo, bodo Amerikanci Evropo popolnoma oskubili.

Po naših mestih je res meso zelo drago, toda živine se je vendar veliko poklalo. V prvih 28 tednih l. 1914. so prignali na dunajski trg 132.868 glav goved, letos 221.947. Razen tega se je v istem času pripeljalo na trga lani 11.652.132 kg govejega mesa, l. 1915. pa 11.506.699 kg.

Število prašičev gre precej nazaj. Iz Galicije je prišlo lani 99.121 prašičev, letos le 20. Ogrska je dala letos 181.048 prašičev, lani 225.513. Nemčija je poslala lani k nam 22.057 prašičev, letos nobenega. Vidimo, kako se že na Ogrskem pozna, da prašiči ne dobio več toliko koruze.

20. julija je bil na Dunaju srednji trg za prašiče. Prodajalci in mesarji so se domenili, da bodo cene za 30 vin. pri 1 kg žive teže nazaj potisnili. Prodajalci so ostali trdi; mesarji so morali plačati visoke cene prejšnjega tedna. Načelnik društva prekajevalcev je naznanil vse prodajalce in agente zaradi draženja živil. Pravi, da so se dogovorili. Mesarji so načelnika zaradi odločnega nastopa prav srčno pozdravili. Toda naslednji pondeljek je bilo skoro polovico goveje živine manj na trg. Cene so šle kvišku. Tudi prašičji trg ni bil posebno obilen. Cene so pri starem ostale. Prodajalci trdijo, da bodo pred sodiščem prav lahko dokazali svojo nedolžnost.

Prav lahko je pa mogoče, da bodo v bližnjem času cene goveje živine zelo padle.

Nabirajte perutninsko pičo za bodočo zimo!

Nihče ni v stanu vedeti, kako dolgo bo trajala vojna; eno je gotovo, da moramo novo žito hraniti za ljudi, naj pride kar hoče.

Izkušnje pretečenega leta naj so nam nauk, da moramo za zimo kolikor mogoče zgodaj poskrbeti.

Pridelki letošnje žetve so zaplenjeni; njih razdelitev bo urejena kakor zahteva človeška poraba. Za perutnino žita ne bo ostalo.

Priporočeno je torej zbirati nadomestna krmila, ki smo se jih naučili šele v vojnem času popolnoma izkoriščati in ki jih je še sedaj dovolj dobiti po nizkih cenah ali celo zastonj.

Taka krmila so predvsem razna zelenjad, ki more posušena in zdrobljena (kot rezanica ali moka) in pozimi poparjena — kolikortoliko nadomestiti otrobi in žitni zдроб. Taka zelena piča je seno, vse vrste detelje, zlasti domača detelja, bela detelja, rumena deteljica, lucerna (nemška detelja).

Taka posušena zelenjad največ učinkuje s svojo veliko vsebino redilnih soli in dišečih snovi enako kakor pri sveži zelenjadi, ki nje soli in snovi čistijo kri, jo ugodno sestavljajo in so za to izredno zdrave.

Ta sušena krmila imajo v sebi toliko beljakovin in tolščobe kakor žito, razen ovsu in turščice; so pa seveda veliko ceneja.

To velja tudi od senenege droba t. j. od tistih odpadkov sena, detelje, itd, ki je na skednjih, kjer se ga dobi vse polno na tleh in sicer pomešanega s semenom od trav in plevelov, ki nadomeste žitno zrnje.

Zelena krmila je najbolje s kako slamo-reznicu zrezati, potem na zraku in solncu razgrniti in ob deževnem vremenu pod kako streho na zračnem prostoru hraniti in večkrat obračati.

V tem pogledu tvorijo izborna zimsko pičo za perutnino: vse vrste kopriv, pirnica, regrat, kislica, ščavjok, travniška dretna, vrtna lebeda, kamniščnica, natrešk, žegnani koren, gosja trava, kislja detelja, dišeča rutica, vrbnica, krebujlica, poljski kumin, mišji trn, kozja noža, pljučnik, brunelica, grenkuljica, trpotec, ramšelj, poljska goršica.

Enako kakor te pleveljne rastline so dobre krmske primesi, ki jih ni podcenjevati, posušeno in zdrobljeno listje, ki se nabira še zeleno od meseca avgusta najdlje do sredi meseca septembra od: brez, bukev, češminja, ribeza, jagod, malin, šipka, belega trnja, jerebika.

Nadaljna krma, ki ima isto vrednost kakor žito sta želod in divji kostanj, kar je prav posebno vpoštevati. Olušen želod in divji kostanj naj se več dni v vodi, ki se večkrat premenja, namaka, da se mu odvzame grenkoba; potem ga je treba dobro posušiti in pred porabo zdrobiti. Za eno kokošo popolnoma zadostuje namesto žita na dan 30 gramov tega zdroba.

Končno je skrbno paziti na vse odpadke z vrta in iz kuhinje. Vse, kar se ne da takoj pokrmiti malim živalim, naj se posuši, kajti posušeni kuhinjski odpadki od zelenjadi (ravnotako kosti, ostanki mesa, kože, jajčne lupine itd.) so izborna krmilo, ki se posušeno in hranjeno v zračnih prostorih dolgo drži.

Kdor torej pridno nabira pičo za perutnino, more le sebi in splošnemu blagru koristiti in mu ne bo treba tožiti o pomanjkanju krme ter mu ne bo treba iz tega vzroka perutnine zaklati, kar se je, žal, vsled nevednosti lansko leto godilo.

Od deželne vlade.

Za naše gospodinje.

Kako porabimo nezrelo sadje? — Sadje, ki odpade nezrelo, ne sme ležati pod drevesom in če je še tako drobno, kajti tako se redi mrčes še za druga leta. Najmanjši otroci pobirajo lahko tak drobiž, ki se porabi za živino, in sicer kuhano. Prešičem gre posebno v slast. Seveda nima tako sadje samo na sebi velike redilne vrednosti, treba ga je dobro obloditi. Po krmiljenju s sadjem dobe prešiči okusen in mehak špeh. Krave, ki so krmiljene z zrezanim ali stolčnim sadjem, dajo dosti mleka, okus mleka je slahek in dober. Po sadju živina rada žre. Dosti surovega sadja bi utegnilo škodovati prebavilom, ne more pa škoditi kuhano. Živali dobe po surovem sadju skomine in ne morejo več dni žreti. — Bolje kakor za krmo se porabi odpadli sad za žolico, kis, vino. Nezrela jabolka imajo v sebi več snovi za žolico kakor zrela. Žolica se naredi tako: Otrebi, kar je črvivega in gnilega, pusti osrčje in peške, ne olup, operi in razčetrtri sad, napolni kotel in nalij vode toliko, da pride do roba. Kuhaj, dokler ni mehko, za kar je treba približno dve uri, pusti stati v prsteni skledi ali v čistem škafu 48 ur, potem postavi veliko skledo ali škaf

med dva stola, na stola deni dva dolga polena, na to platnen, čist žakelj, ki je tako privihan, da streseš jabolka lahko vanj. Nato ga obteži ob robovih, da bo stal in se bodo jabolka sama od sebe odcejala. Drugi dan pretlači še kar je ostalo v žaklju. Zmeri, kar se je nateklo, daj na liter soka 400 gramov sladkorja, raje več nego manj, in kuhaj, dokler ni gosto kakor žolica, napolni, dokler je še gorko, v glinaste ali steklene posode s širokim grlom; ko se ohladi, kani na vrh ruma ali raztopljenega loja, zaveži s pergamentom in spravi na hladnem. Prav kuhana žolica se drži več let, se proda lahko ali uživa doma na kruhu in porabi drugače pri kuhi. Pol centa jabolka da 5 litrov soka. Tej žolici pridaš lahko par kutin, malo sladke skorje, iz nje pripraviš lahko različne omake, potice in štruklje, pa ni treba kupovati suhega grozdja ali tratiti masti.

Kaj ni čudno, če kupuje kmet kis, ko mu gnije pod drevesi raznolik sad? In kako dober kis dobiš od nezrelega sadja. Malo dela je, pa izplača se, namesto kupljene nezdrave esence boš imel domač kis za jed, pijačo in za umivanje. — Sadje operi, stolci ali zriblji, deni v velik lonec in pusti stati nar dni, med tem ga premešaj večkrat. Nato izžmi sad v stiskalnici, deni v glinaste vrčke ali ročke kosček sredice zmesnega kruha, ki je namočen v hud kis, nalij iztisnjen sok v posode, zaveži s čistim platnom. Zdaj naj stoji nekaj tednov v toploti 29 do 32 stopinj, potem precedi skozi platneno krpo, nalij v steklenice in zamaši dobro. — Za slučaj, da ne bi bil kis dovolj hud, deni vanj par žlic stolčnega sladkorja — več sladkorja ko deneš, bolj hud bo. Ta sadni kis je prav dober za kvašenje kumaric in drugega sadja, za omake in pace.

Tudi jabolčno vino se naredi iz nezrelega sadja. Na sto kil stolčnega sadja nalij 20 litrov vode, pusti da se kuha nekaj dni, potem pretlači in nalij v sod, na 100 litrov mošta deni 3 kilograme sladkorja. Iz nezrelega sadja kuhajo tudi žganje. Vse kar pada od dreves, se meče čez poletje v leseno kad in žge na jesen ali na zimo. Toda v dobi abstinence gibanja tega nikakor ne priporočamo.

Skoraj zrelo sadje je za sušenje boljše kakor popolnoma dozorelo, samo da se mora sušiti v sušilnici, ne v peči. Škrob v sadu se spremeni pri sušenju v sladkor. Posebno hruške pridejo dobre. Hruške olup in kuhaj na sladki vodi, dokler jih ne prebodeš lahko s klinčkom, potem položi ali stresi na rešeta, da se odcedi voda in naloži na lese za sušenje. Take hruške so sladke kakor med in se prodajo lahko kakor med, tisto malo dela se že izplača.

Iz nezrelih hrušk in jabolka kuhajo ob Renu na Nemškem tudi neke vrste gostega ocedka (Birnenkraut), ki se prodaja prav dobro. Hruške operi in pristavi na par žlicah vode, razkuhati se ne smejo. Nato pretlači skozi platno in kuhaj toliko časa, da se vleče nit.

Sladkorja ni treba. Tudi ako kuhaš hruške in jabolka skupaj, ni treba sladkorja, če so pa samo jabolka, je treba na liter soka 250 gramov sladkorja.

× × ×

Kako se sadje konservira.

* Iz »Slov. Sadjarja« z dovoljenjem urednikovim.

V sedanjih težkih časih, ko moramo skrbeti, da preživimo mnogobrojno armada in sebe skoro zgolj z lastnimi pridelki, ima domača sadna uporaba še veliko večji pomen kakor v mirnih časih. Pospeševati jo moramo z vsjo silo ne samo iz zdravstvenih in gospodarskih razlogov, ampak tudi iz patriotičnih nagibov, ker se nikakor ne da tajiti, da bi sadje ne bilo velik pripomoček v ljudski prehrani. Z njim skoro nadomestimo kruh in marsikako drugo živilo, ki je morebiti veliko dražje, manj vredno in ga celo ni dobiti.

Sadje je že od narave namenjeno ljudem za hrano, in bi se moralo zlasti v sedanjih razmerah vestno in izključno uporabljati le v ta namen. Pretvarjanje sadja v alkoholne pijače, zlasti kuhanje žganja iz sadja, je že sploh vsega obžalovanja vredna potrata. V sedanjih časih pa, ko je od zadostne prehrane zavisen takorekoč obstoj države, bi bilo pa še manj odpustljivo, ko bi na tak način tratili zdravo, tečno in trpežno sadno hrano za pijačo, ki ni samo nepotrebna, ampak naravnost škodljiva.

V naslednjih sestavkih hočem nakratko in kolikor mogoče primerno za naše sedanje razmere pojasniti nekatere načine domače sadne uporabe. Zlasti vsaka še tako preprosta gospodinja bi morala dandanes vedeti, kako se sveže, nestanovitno sadje poceni in brez posebnih težav predela v trpežen izdelek, t. j. kako se sadje konservira.

Zakaj se sadje pokvari.

Vsakdo ve, da je sveže sadje vobče, posebno pa koščičasto in pa jagodičevje, jako malo trpežno, ker nekatero že v malo dneh zgnije ali spleni, sadni izdelki pa pokipe ali se skisajo. Ako hočemo sadje s pridom konservirati, t. j. v tak stan spraviti, da bo trpežno, moramo predvsem poznati vzroke pokvarjenja. Le tako bomo uspešno vršili delo konserviranja in le pod tem pogojem se lahko s pravim umevanjem rabijo razni tako priljubljeni recepti za konserviranje.

Edini končni vzrok vsakega pokvarjenja (razpadanja) sadja in njegovih izdelkov so neznansko majhna, živa, rastlinska bitja, ki jih imenujemo glivice. Te se nahajajo vedno in povsod v zraku v neizmer- nih množinah. Iz zraka se zatrosijo na vse predmete, ki jih obdaja zrak, torej tudi na sadje. Ko sadje dozori, ga glivice v kratkem času prerastejo in nekako použijejo. Napadeni sad se spremeni v tvarino ki navadno ne ugaja človeškemu okusu ali pa utegne biti zdravju celo škodljiva (gnil, plesniv sad). Bistvo kakšnegakol konserviranja tiči torej edino v tem, da primernimi sredstvi preprečimo to škodljivo delovanje glivic. Zato imajo vse pri

prave in pripomočki, ki se jih poslužujemo pri konzerviranju sadja, edino ta namen, da glivice zavirajo v rasti in razmnoževanju ali jih celo popolnoma pokončajo. Kdor hoče konzerviranje z razumom izvrševati, mora vedeti, da to ni nič drugega kakor boj z glivicami.

V več ali manj popolni meri dosežemo svoj namen na štiri načine, ki se uporabljajo lahko vsak zase ali pa tudi v zvezi med seboj.

1. Sadje se ne pokvari, ako ga hranimo v primerno nizki toplini. Ta ovira glivice (kakor tudi vse druge rastline), da se ne morejo razvijati, toda jih ne umori. Tako, ko se toplina zviša, glivice začno delovati in sad uničijo v kratkem času. (Sadje se najbolje ohrani dolgo sveže v hladnih kletih, v ledenicah, v nalašč zato prirejenih hladilnih pripravah in prostorih.)

2. Sadje postane trpežno, ako mu odzvamemo preobilo vlago. Za razvoj glivic je potrebna gotova množina vode. Ako pa s pomočjo gorkote in zraka odtegnemo sadju vodo do gotove meje, je delovanje glivic ustavljeno. Ta način konzerviranja uporabljamo pri sušenju sadja, pri napravi sadnih mezg itd.

3. Sadje se ohrani, ako ga razgrevamo (steriliziramo) in potem kolikor moči neprodušno zapremo. Vročina zamori glivice, ki se nahajajo na sadju. Z zapiranjem pa preprečimo, da se izdelek iznova ne more zatrositi z glivicami. Ta način je popolnoma zanesljiv, ker z njegovo pomočjo debimo izdelke, ki imajo neomejeno trpežnost. (Vkuhano sadje, zelenjad, meso itd.) Sadje razgrevamo vloženo v primerne posode od 80° do 100° C različno dolgo, in sicer v vroči, oziroma v vreli vodi.

4. Sadje se ne pokvari, ako ga vložimo v take snovi, ki onemogočijo delovanje glivic ali jih pa celo uničijo. Pri domačem konzerviranju sadja rabimo kot ohranjivačo snov največkrat sladkor, včasih tudi sol in ocat ali jesi. Sadni izdelek, ki ima najmanj 40% sladkorja, je samobesni trajno trpežen. Sol se uporablja zlasti pri konzerviranju zelenjadi, 15% solna raztopina daje trajno konzervo. Tudi ocat pride v poštev izvečine pri konzerviranju zelenjadi, včasih tudi pri sadju. Za 2 kg sadja zadostuje 1 l kisa, s približno 5% očetne kisline. (Dalje.)

Vprašanja in odgovori.

Žažar pri Vrhnikih. — Pismo je došlo šele 3. avgusta, torej prepozno.

K. Štrekar, Vrdnik pri Rumi v Slavoniji. — Ne vemo, kakšne pogodbe imate glede stanovanja. Postavne podpore, ki jo dobivate, ker je moč v vosjki, vam ne morejo kratiti. — V drugem oziru se pa obrnite do uredništva lista »Novine« v Zagrebu, Kaptol 27; ondaj bolje poznajo Vaše razmere.

A. J. Zg. Bela-Tupaliče. — Prav zato, da bodo mogli tudi tisti, ki niso nič pridelali, dobiti moke, je vlada oskrbela, da se žito odkupuje; žitoprometno društvo bo pa imelo dolžnost, da žito oziroma moko po primerni ceni razpeča med vse prebivalstvo, ki bi drugače moralo stradati.

Fr. K., Češnjice-Trebelno. — Kaj pomenijo skrivalnice? ... No, skrivalnice so nekaka igrača, ki pa dopade tudi marsikateremu odraslemu. S sliko (skrivalnico), ki jo prinesemo v »Domoljub«, je spojena še ena druga sličica (oseba, žival ali kaj drugega), ki je pa tako skrita v glavni, da je treba nekoliko truda, preden jo je moč zaslediti in iztekniti. Včasih je treba dolgo iskati in vrteti, da se ti pokaže to, kar zahteva podpis.

J. Pr. v Gr. pri Št. J. — Glede mlinarjev je izšla vladna odredba, ki določa, koliko sme mlinar v denarju računati. Če postava govori o meterskem stotu, se lahko določi svota za mernik, ker gredo štirje merniki dobre pšenice na en meterski stot ali cent. Za koruzo, ki ni tako težka, je seveda malo bolj nerodno. — O tej postavi se lahko poučite pri županstvu.

Iv. P. v L. Če imate pogodbo, dasi samo ustmeno — velja. Sicer se pa v takih slučajih zahteva polletna odpoved, ako je bila pogodba sklenjena za več let.

Tedenska pratika.

13. avgusta.

1. **Sv. Hipolit in Kasijan**, muč. ob času cesarja Decija in Dioklecijana. Sv. Hipolit je bil častnik telesne straže cesarja Decija. Junaško trpljenje in sveto versko prepričanje sv. Lavrencija ga je pridobilo za krščanstvo in za mučeniško krono. Časte ga posebno na Zg. Avstrijskem, kjer je po njem imenovana celo ena škofija (St. Pölten). Sv. Kasijan je deloval posebno na Bavarskem, Tirolskem in v Severni Italiji. Postal je škof v mestu Imoli, kjer je ustanovil tudi šolo; pozneje pa so ga ravno učenci te šole, naščuvani od poganov, na razne načine toliko trpinčili, da je vsled bolečin umrl.

2. **Sv. Maksim.**

3. **Sveta Radegunda**, kraljica.

4. **Sveta Jedrt Durlingijska**, umrla l. 1207.

Solnce v. 4. u. 52 m. — z. 7. u. 17 m.

Luna v. 7. u. 39 m. — z. 8. u. 05 m.

14. avgusta.

1. **Evzebij**, muč., ob času cesarja Dioklecijana je oznanjeval sveto vero v Palestini. Vlada Maksencij ga je dal obglaviti.

2. **Sveti bratje: Karponij, Priscijan in Evagrist**, mučenci.

3. **Sv. Demetrij.**

4. **Sv. Marcel**, škof.

5. **Sveta Anzija**, vdova in opatica, je bila hči imenitnih staršev na grškem otoku Egini. Prvi mož, vojaški polkovnik, je padel v vojski; vdrugeč omožena se je z moževim dovoljenjem od njega ločila in šla v samostan, ki ga je sezidala na svoje stroške v samotnem kraju. Živela je ob času naših svetih slovanskih apostolov Cirila in Metoda.

Solnce v. 4. u. 53 m. — z. 7. u. 15 m.

Luna v. 8. u. 54 m. — z. 8. u. 21 m.

15. avgusta.

Vnebovzetje Marije Device. Ta praznik je vpeljal papež Damaz v IV. stoletju. Prvotno so ga kristjani obhajali 18. januarja in šele leta 500. po posredovanju cesarja Mavricija je bil preložen na 15. avgust. Po starem cerkvenem in zanesljivem izročilu, ki so nam ga zapisali zlasti sveti cerkveni pisatelji Avguštin, Atanazij, Gregorij Turski in drugi, so se leta 63. po Kr. zbrali apostoli v Jeruzalemu ob smrtni postelji Matere božje, ki je lahko takorekoč samo vsled hrepenjenja po združenju z Bogom umrla, saj se je smrt pravzaprav ni smela dotakniti, ker ni imela na sebi hudih posledic izvirnega greha. Apostoli so sveto truplo Matere božje pokopali v Cedronski dolini, kamor so hodili tri dni molit. Ko so slednjic došli tudi drugi apostoli, ki jih ob smrti ni bilo v Jeruzalemu, ter se podali h grobu Ma-

rijinemu, niso več našli njenega trupla, marveč samo dehteče prtove. — Tako pripoveduje ustno izročilo. — Božji Sin je truplo Device Marije vzel s seboj v nebesa.

Solnce v. 4. u. 55 m. — z. 7. u. 14 m.

Luna v. 10. u. 12 m. — z. 8. u. 30 m.

16. avgusta.

1. **Sv. Rok**, spozn., dež. varih na Hrvaškem, patron zoper kugo, rojen na Francoskem v mestu Montpellier, romal v Rim, ob kugi stregel bolnikom, umrl l. 1327.

2. **Sv. Arnulf**, škof v Metah na Nemškem, umrl leta 641.

3. **Sv. Diomed**, zdravnik.

4. **Sv. Ambrozij**, stotnik.

5. **Sv. Tit**, mučenec v Niceji.

6. **Sv. Hijacint**, poljski in litavski patron, rojen iz grofovske rodbine, kar nas seveda toli ne zanima, kakor to, da je bil slovanskega rodu. Svoje premoženje je delil med ubogo in v mestu Krakovu kot duhovnik sveto in vzorno živel. Ustanovil je več samostanov in s svojo zgovornostjo izpreobrnil veliko ljudi. Umrl je v Krakovu l. 1285.

7. **Sv. Serena**, cesarica.

Solnce v. 4. u. 56 m. — z. 7. u. 12 m.

Luna v. 11. u. 32 m. — z. 9. u. 01 m.

17. avgusta.

1. **Sv. Liberat**, mučen leta 483. v Kartagini na povelje hunskega kralja Hunerih za dijakonom Bonifacijem, s poddijakonom Rustikom in Servom, zraven pa so bili umorjeni tudi menihi Rogat, Septim in Maksim.

2. **Sv. Elija**, menih na otoku Siciliji. Umrl leta 903.

3. **Sv. Mamant**, pastir v okolici Cezareje v Kapadociji.

4. **Sv. Miron**, mučenec v Miziji.

5. **Sveta Sibila**, devica.

6. **Sveta Julijana in tovarišice**, mučene v Ptolemajdi.

7. **Sveta Benedikta**, opatica.

Solnce v. 4. u. 57 m. — z. 7. u. 10 m.

Luna v. 12. u. 54 m. — z. 9. u. 30 m.

18. avgusta.

1. **Sv. Helena** (grško ime pomeni: zmagujoča, preslavljenka), cesarica, je bila iz nizkega rodu na Angleškem, ki se je takrat imenovala Britanija. Tam jo je poročil vojskovodja Konstancij Klor, ki je pozneje leta 305. postal rimski cesar. Njen sin cesar Konstantin Veliki je v rimski bitki zmagal nasprotnika Maksencija, ko se mu je na nebesnem oboku prikazal križ z napisom: »V tem znamenju boš zmagal!« Leta 313. je dal Konstantin sv. Cerkvi svobodo. Njegova mati Helena je nato romala v sveto deželo in zaslovela posebno s tem, da je na gori Kalvariji našla pravi križ Kristusov ter s svojim sinom ondi dala sezidati lepo cerkev. Umrla je leta 328.

2. **Sv. Agapit**, mučenec v Prenesti.

3. **Sv. Firmijan**, škof v Metah.

4. **Sv. Flor.**

5. **Sv. Krisp.**

6. **Sveta Klara Montefalkonska**, rojena leta 1208., opatica avguštinskega nunskega reda.

Solnce v. 4. u. 59 m. — z. 7. u. 09 m.

Luna v. 2. u. 17. m. — z. 10. u. 08 m.

19. avgusta.

1. **Sv. Ludovik Tolosanski**, sin neapeljskega kralja Karla II., ni maral za posvetno čast, Papež Bonifacij VIII. ga je imenoval za škofa v Tulusu (Toulouse) na Francoskem. Umrl je leta 1297. Umirajoč je vedno šepetal besede: »Češčena Marija!« Ko so ga vprašali, zakaj ponavlja vedno iste besede, je dejal: »Poleg Boga sem v svojem življenju največ zaupal v Marijo in sem trdno uverjen, da mi bo nebeska kraljica pomagala tudi ob koncu mojega življenja.«

2. **Sv. Julij**, mučenec.

3. **Sv. Timotej** v Palestini.

4. **Sv. Magnus**, škof.

5. **Sv. Marijan**, puščavnik v Bordo (Bordeaux).

6. **Sv. Sebald**, pobožni kraljevič na Danskem. Njegovi ostanke se hranijo v imenitni cerkvi v Norimbergu.

Solnce v. 5. u. — m. — z. 7. u. 07 m.

Luna v. 3. u. 33 m. — z. 11. u. — m.

Najnovejše vesti.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 9. avgusta. (K. u.) Uradno se razglasa:

Na bojni črti ob Visli umlkajoči se sovražnik se zasleduje. Avstrijske in nemške čete so že včeraj med železnico Ivangorod—Lukov in krajem Garvolin prekoračile veliko cesto Varšava—Ljublin v vzhodni smeri. Levi breg Wjepřza in desni breg Visle pri Ivangorodu je očiščen od sovranika. Naše čete so prekoračile Wjepřz proti severovzhodu in proti severu. Bojišča pri Lobartowu in Miehovu kažejo vse sledi hitrega sovražnikovega bega. Število po armadi nadvojvode Jožefa Ferdinanda ujetih sovražnikov se je povečalo na 8000. Ob Dnjestru od Uscieczka navzgor so vrgle naše čete Ruse na več točkah, tu so ujele nad 1600 mož in so zaplenile 5 strojnih pušk.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 9. avgusta. Veliki glavni stan:

Vzhodno bojišče.

Napadalne čete pri Kovnu so se potisnile bližje trdnjavi. Ujetih je bilo 430 Rusov, med njimi 3 častniki in zaplenjenih 8 strojnih pušk.

Tudi proti severni in zahodni čelni vrsti pri Lomži smo napredovali med ljutimi boji. 3 častniki, 1400 mož je bilo ujetih; zaplenjene so bile 4 strojne puške in en oklopni avtomobil.

Južno od Lomže se je dosegla cesta v Ostrow in se je prekoračila cesta Ostrow—Wiškow. Rusi, ki so se na nekaterih mestih še vztrajno držali, so bili vrženi.

Nowo Georgiewsk smo tudi na vzhodu med Narevom in med Vislo zaprli.

Nasproti Varšavi je bila zasedena Praga.

Naše čete prodirajo proti vzhodu naprej. V Varšavi je bilo nekaj tisoč ujetih. Najvišje vojno vodstvo.

Odlíkoveni slovenski vojaki.

Zlato hrabrostno svetinjo so dobili od 17. pešpolka desetnik Klopčavar Emil (8.) [številka v oklepaju pomeni stotnijo], narednik Butkovič Ivan (5.), četovodja Habjan Vinko (5.), narednik Hostnik Leopold (7.).

Srebrni zaslužni križec na traku hrabrostne svetinje so dobili: Stražmojster Josip Sancin od 5. dragonskega polka, Štefan Plentaj in Miha Robar od voj. železnice, četovodja Leopold Jankovič, predtopničar Adolf Lubec, podčastnik Klemenčič Josip in narednik Grim Josip, oba od 17. pp., stražmojster druge trenske divizije Pavel Mikič, narednik 87. pešpolka Anton Rodošek in podkovski mojster 7. ulanskega polka Fr. Ozadnir, Jožef Klobasa, narednik 26. domobranskega pp., narednik Andrej Ružič, pešec Martin

Cvetek od 27. dom. pp., Nikolaj Mumič od 7. lovsk. bat., ognjičarja Ant. Cirkva in Ivan Modrič, podkovski mojster Jakob Dimic. (Dalje prihodnjič.)

To in ono.

»Železni križ na barju« tako naziva poveljnik trenskega oddelka dr. Viktor Krüger neko novost: 2 m visok križ, ki ga bodo na s cesarskimi in slovenskimi zastavami okrašenem vozu vozili trije pari volov. Križ bo obiskal vasi ob Ljubljanskem barju, kjer bo vsakdo lahko zabil vanj žebelj na korist vojaškemu »Rdečemu križu«. C. kr. major Alfr. Fischer-Lenz je prevzel pokroviteljstvo. Križ se dne 18. avgusta slovesno blagoslovi in po dovršenem zabijanju žebeljev postavi na javnem prostoru, ki bo primeren zanj. Poleg križa bo posoda z imeni darovalcev.

Naravnost je povedal. Neki dunajski zdravnik je bil — kakor je po svetu več takih — sila »grob«, a odkritosrčen. Bolnika je preiskal, in če je videl, da ni pomoči, je rekel: »Vi si lahko naročite krsto.« — V Monakovem je bil pa zdravnik, ki se je pri takih bolnikih malo milejše izrazil. Imel je navado reči: »To je stvar mizarja (ki bo naredil krsto), ne pa zdravnika.«

Sedma zapoved. Otroci so grede iz šole hruške klatili. Kmetje se pritožijo pri gospodu učitelju. Prihodnjo uro pokliče učitelj najbolj poredne in sumljive paglavce pred klopi ter začne: »Peter. Kako se glasi sedma božja zapoved?« — »Jaz že nisem nobene hruške ukradel,« se je glasil odgovor.

Prebrisan sluga. Ko se je ogrski grof Mihael Karolyi povrnil iz Francije, sreča na stopnicah svoje budimpeštanske palače svojega nekdanjega slugo, ki se je bil udeležil vojske s Srbi. Bil je ranjen ter dobil nekaj dni dopusta. »No, moj dragi,« ga nagovori grof, »čul sem, da si se junško obnašal. Spodobi se ti kaka nagrada. Kaj pa želiš?« — Sluga pomisli, pa reče: »Toliko kron, kolikor jih ima prostor od enega do drugega ušesa.« — »Ali ne bo premalo?« — »O, sem že zadovoljen s tem.« — Grof hoče izmeriti daljavo med obema ušesoma, pa zapazi, da slugi enega manjka. »Kje pa imaš eno uho?« vpraša začudeno grof. »Pri šabcu sem ga pustil,« de sluga. — Kako sta se nato zmenila radi kronc, nam ni znano.

Dobra kava.

je v sedanjem času med najpriljubljenjšimi pijačami vseh slojev. Enako rad jo pije reven delavec kakor bogatin. Vdomočila se je kot zajuterk, na mizi jo vidiš pa tudi zvečer in opoldne. — Dobro kavo napraviti ni težko, če vzamemo na pomoč dober kavni pridatek, in ta je Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem. Ta kavna primes si je priborila radi svoje res izvrstne kakovosti ime najboljšega kavnega pridata, kajti kavi da izboren okus, prijeten vonj in lepo barvo, torej ravno one lastnosti, ki jih na dobri

kavi najbolj cenimo. Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem je zato tako dobra, ki je napravljena iz najizbranejših surovin po načinu, ki se je v dolgotrajnih izkušnjah kot najboljši obnesel. Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem se je vsem našim gospodinjam tako zelo priljubila, da je kar ne morejo več pogrešati, in ne najde že človek več gospodinjstva, kjer bi je ne rabili. — Priljubila se je pa Kolinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem ne samo zaradi svoje nedosežne kakovosti, temveč tudi zaradi tega, ker je pristno domače blago, edino te vrste sloh, izdelek naše domače Kolinske tovarne v Ljubljani, ki radodarno podpira z izdatnimi denarnimi prispevki naša narodna in kulturna podjetja, v prvi vrsti našo »Slov. Stražo«. — Kolinska tovarna pa ne izdeluje samo izvrstno kavno primes v korist obmejnim Slovincem, temveč tudi izborno žitno in ječmenovo ter figovo kavo, ki se istotako odlikujejo po izvrstni kakovosti. — Naše gospodinje opozarjamo na imenovane izdelke Kolinske tovarne kavnih primesi v Ljubljani in jim prav toplo priporočamo, da kupujejo samo te izdelke in jih priporočijo tudi tam, kjer jih morda še ne poznajo.

Govori se, da je za nakup varnih in priporočljivih srečk z zajamčenimi dobitki (do 630.000 kron) sedaj že radi tega najugodnejši čas, ker dobi vsak naročnik v srečnem sluhju 4000 frankov popolnoma zastoj. — Opozorjamo na današnji zadevni oglas »Srečkovega zastopstva« v Ljubljani.

Notranji sovražnik

se nam zde naši živeci, če nam z nervoznostjo oganjajo duševni mir in delazmožnost. Toda tega notranjega sovražnika je pri nervoznosti, razdraženosti, pomanjkanju spanja, i. t. d. kaj lahko odstraniti z oživljalnim vtiranjem s Fellerjevim fluidom iz rastlinskih esenc z znamko »Elsa-fluid«, in nastopi kmalu potem nova svežost, delavljivost, prevdarnost mišljenja in mirno spanje. »Elsa-fluid« odstranja tudi nervoznostne pojave bolečin na obrazu, v mišicah in glavi (migreno), kakor tudi revmatične, protinske in nevralgične bolečine. Istotako dobro učinkuje pri pritiskanju krvi, utrujenosti in slabosti srca. — 12 steklenic »Elsa-fluida« pošlje prostu poštino za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg 16 (Hrvatska). Odvajajoče kroglice z m. »Elsa-kroglice«, 6 skatljice 4 krone 40 vinarjev poštine prosto. — reoser — —

SKRIVALNICA.

Kje vendar hodi najin tovariš?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Graz, 4. avgusta: 67, 7, 80, 60, 24.

Ako naročite

in to nemudoma storite,

1 srečko avstr. rdečega križa, 1 srečko ogrskega rdečega križa, 1 srečko budimpeštanske bazilike, 1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz leta 1880, 1 dobitni list 4% ogrskih hip. srečk iz leta 1884. (Mesečni obrok za vseh pet srečk ozir. dobitnih listov samo 5 kron 12 žrebanj vsako leto, glavni dobitki 630.000 kron)

dobite igralno pravico do dobitkov ene turške srečke v znesku do **4.000 frankov popolnoma zastonj!**

Pojasnila in igralni načrt pošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Starejša, pobožna dekle

z dežele, v starosti med 30. in 40. letom, se išče za neki plemenitaški grad blizu Ormoža kot navadna

ključarica.

Oglas naj se izključno samo take, ki so zdrave in ki doslej še niso služile. Prosilateljce naj priložijo priporočilo, oziroma pravno spričevalo pristojnega župnika. Pisma pod: »L 1088« na Jos. A. Kienreich, anončni biro, Gradec, Sackstrasse. 1564

2 krepka kovaška vajenca

sprejme Ivan Urbančič, kovaški mojster v Ljubljani, Dolenjska cesta 7. 1536

Tovarne, pazite!

na zdravje svojih delavcev, kajti gorko poletje zelo olajšuje razširjevanje nalezljivih bolezni. V sled tega je za vsako večjo tovarno priporočljivo, da si še o pravem času nabavi potrebno količino **surovega lysoforma za razkuževanje** in odstranjevanje slabega duha delavnice, tal, stranišč in drugih mnogo obiskovanih krajev. — Surovi lysoform je **jako cen in nestrupen**, se ga torej vsakomur lahko izroča. Za razkuževanje rok je priporočati Lysoform in lysoformovo milo.

Razkuževalna moč lysoforma je bila dokazana po znanstvenih preiskavah v zavodih profesorjev: Löffler, Vas, Pfeiffer, Pertik, Liebreich, Proskauer, di Vesteu, Tauszk, Perroncito, Pfuhl, Loir, Ujhely itd.

Lysoform je naprodaj v vsaki drogeriji in lekarni ter v večjih količinah tudi v trgovini. — Odaja se obenem z navodilom o uporabi.

Kemik Hubmann, referent Lysoformwerke, Dunaj XX, Petraschgasse 4.

Pozor, delavci!

V papirnici A. Moser, Rosenau am Sonntagberge na Nižje-Avstrijskem se sprejme takoj proti dobri plači, izprašan kurjač, bruslač, odjemalec in čistilec lesa

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stoječa bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka "IKO" najboljši zanesljiva ura.

Lastna znamka "IKO" najboljši zanesljiva ura.

Št. 600	Žepna ura z radijem, ki se ponoč svetl.	K 8-40
" 410	Nikel.-anker-Roskopf ura	" 4-10
" 705	Roskopf ura, kolesje v kam-nih tekoče	" 5-90
" 719	Srebrna rem. ura	" 7-80
" 720	Srebrna cilind. rem. ura	" 9-70
" 1450	Bela kovinasta verižica nikelnasta	" 1-
" 916	Srebrna verižica	" 3-20
" 89	Double zlata verižica	" 5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavrtnate verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastonj in poštnino prostega.

Razpošilja se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švici

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rečni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošl-

5 %

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Načelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prolat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Eorštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruden, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; B. Remeo, odvetnik trg. sole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, o. kr. rač. rovident in posestnik v Ljubljani.

Triporočamo

*kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!*

Sijajna naložitev kapitala. Hiša v Ljubljani

v zgradbi solnični legl, poleg postaje elektr. cestne železnice, tronadstrojna, nova, še 13 let davka prosta, s kosmatim doneskom 12.000 K, čistim doneskom 10.000 K, se pod ugodnimi pogoji proda. Glavnica se obrestuje čisto po 5 $\frac{1}{2}$ %. Naslov pove upravnštvo „Domoljuba“ pod št. 1545. 1545

2 dobra čevljarska pomočnika

sprejemem tkoj v trajno delo. Alojzij Fabian, čevljarski mojster v Črnomlju, Dolenjsko. 1515

Tkalke

za tkalnice platna, tudi sukalke dobre trajno in dobro plačano delo v tovarni Thondorf, p. Liebenau pri Gradcu. 1494

500K
Vam plačam ako Va-
ših kurjih oces, bradavic in trde kože tekom 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi.
RIA - BALSAM.
Cena lončku s jamov. plenom 1 K, 3 lončki 2-50 K. - Kemeny, Kaschau (Kassa) I., poštni predal 1211. Ogr.

Kuverte s firmo,
- - pisma, - -
- račune itd -
izvršuje natančno po
: naročilu :
: Katoliška :
: tiskarna :
v Ljubljani.

Naročajte „Slovenca“

SANATORIUM·EMONA
ZA·NOTRANJE·IN·KURIRNE·BOLEZNI.
POROČNIŠNICA.
LJUBLJANA·KOMENSKEGA·ULICA·4
SEK·ZDRAVNIK·FRANJ·DR·FR·DERGANČ

ŽELOČNA TINKTURA RAZPOŠILJA
lekarnarja PICCOLIja
v Ljubljani
krepča želodec, pospebuje daskin prebavo ter odprje telesa. PO POVZETJU

1 steklenica 20 vinarjev.
Naročila po povzetju.

5 vinarjev

stane dopisnica, potem katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsegajoč bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomur zastoj in poštne prosto.

Prva tovarna ur **JAN KONRAD**, o. in kr. dvorni založnik, Brüx št. 782 (Češko).
Pristne nikeln. žepne ure po 4-20 K, 5- K.
V srebru 8-40 K, 9-50 K. Nikeln. budilka 2-90 K,
ure s kukavico 7-85 K, ure z nihalom 9- K.
Pošilja se po povzetju. - Neugajajoče se zamjenja ali denar nazaj.
572

100 litrov zdrave domače pijače,

osvežujoče, dobre in žejo gasilce si lahko vsak sam priredi z malimi stroški. V nalogi so snovi za ananas, jabolčnik, grenadine, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomeranec, dišeča perla, višnjevec. Ta pijača se lahko pije tudi z živja hladna, postimi pa vroča mogoče roma in zganja. Skaziti se ne more. Stovi z natančnim navodilom stanejo K 4-50 franko po povzetju. Na 2 takih porcij dam eno povzru. Za gospodarstva, tovarne, delavnice in neprecenljive vrednosti, ker delavce ta pijača osveži in ne upijani, vsled česar ne izgube nič na svoji delatnosti.

Jan Grolich, drogerija „Pri angelu“, Brno 641, Morava 1351

GORČEVA
KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X
A. GOREC
LJUBLJANA MARIJE TERE
ZIJE CESTA št. 14 NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA · ZAM · TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK · BREZPLAČNO

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lasni hiši nasproti hotela „Unlon“ za frančiškansko cerkvijo

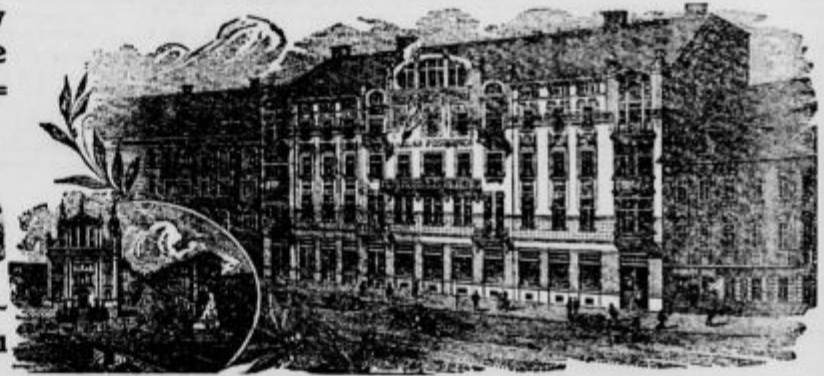
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 $\frac{3}{4}$ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.